

Norðmenn undir krígunum: Um Suðrafrika til Føroyar

Vit hava annan part í røðini
um norðmenn sum komu
til Føroya undir krígunum.

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyri KÄRCHER
trýstspularum til
idnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreassen - Varðagata 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Vit selja DAEWOO bátamotorar

frá 70 hk til 1.000 hk

DAEWOO

Umboð: Thorleif Samuelsen
Undir Gráasteini 68 - Tórshavn
Tlf: 31 77 13 - Fartlf: 28 31 38
E-mail: thorsam@post.olivant.fo

Nýggj tlf. nr.

Tórshavn
30 11 00

Skála
30 11 60

SKIPASMÍÐJAN

www.feroyard.fo

Síða 2

Ráðstevna um heilsu- mál hjá fiskimonnum

Vit hava frágreiðing frá ráðstevnu um heilsu og trygd í fiskivinnuni í seinastu viku.

Laksaling í Chile

Vit hava áhugaverda frásøgn um laksaaling í Chile.

Síða 8

Rækjuálitið handað

Nú er tað upp til politisku skipanina hvat skal henda við rækjuflotanum.

Síða 4

Fischer Boel á fundi við FF

Baksíðan

Ráðstevna um heilsumál í fiskiveiðu og fiskiídnaði

Tað er hugaligt, at áhugin fyri arbeiðsviðurskiftum í fiskivinnuni framhaldandi er í øking. Hetta er eitt mál, sum vit ofta hava umrøtt her í blaðnum, serstakliga við atliti til støðuna hjá fiskimonnum, og vit hava eisini roynt at hava ein leiklut í hesum virkseimi.

Í seinastu viku var ein ráðstevna hildin í Havn, har endamálið varð at kasta ljós á heilsutrupulleikar, sum kunnu standast av arbeiðsumstøðum umborð á fiskiskipum og í fiskiídnaðinum á landi.

Á ráðstevnuni luttóku føroyskir, norskir og danskir serfrøðingur á hesum økinum.

Úr Føroyum luttóku Pál Weihe og Anna Maria Simonsen, sum eru partur í hesum arbeiði, og eru tey bæði væl kend fyri teirra leiklut í arbeiðinum at bøta um heilsustøðuna hjá fiskimonnum.

Ráðstevnan byrjaði 29. apríl við ársfundi fyri yvirlæknar á arbeiðsmedisinskum deildum og her vóru Føroyar umboðaðar av Pál Weihe.

Seinni stevnudagurin var 30. apríl, sum varð býttur sundur í tveir part-

Pál Weihe og Anna Maria Simonsen handa Zacharias Hammer blómur sum viðurkenning fyri tað arbeiði, hann hevur gjørt fyri at lýsa arbeiðs- og liviumstøðurnar hjá føroyskum fiskimonnum.

ar. Fyrraparturin snúði seg um trygd og arbeiðsumhvørvi umborð á fiskiskipum.

Hans Pauli bjóðaði vælkommin
Hans Pauli Strøm, landsstýrismaður í heilsumálum setti stevnuna og bjóðaði vælkommin. Hann legði dent á tann stóra týdning, sum fiskivinnan hevur fyri Føroyar, og hann

fegnaðist um tað arbeiði, sum varð gjørt innan arbeiðsumhvørvi í fiskivinnuni. Hann var týðiliga errin av, at vit í Føroyum eiga ein soverðan kapasitet sum Pál Weihe á hesum øki.

Síðani áttu føroyingar fyrsta partin av stevnuni og her legði Óli Jacobsen, formaður í FF, fyri við at greiða eitt sindur frá fiskiskapi í Føroyum. Hann greiddi frá gongdini heilt frá sluppunum og til nýggjasta "Skálaberg". Hann greiddi eisini frá gongdini frá tí tíðini, tá menn flaktu á dekkinum og ikki vildu vita av fleki-borðum og til dagin í dag, tá nógvar skip eru flótandi verksmiðjur. Hóast stór framstig, so er ikki enn komið á mál, tá hugsað verður um, at tað framvegis kunnu uppstanda umstøður, tá fiskimenn noyðast at arbeiða upp til eitt samdøgur uttan hvíld.

Síðani hevði Anna Maria Simonsen framløgu um arbeiðsumhvørvið umborð á verksmiðjutrolarum, sum er eitt evni, sum

Halvard Asjord og Ingunn Geving frá granskingarstovninum SINTEF í Tróndheimi høvdu framløgur um "helse miljø og sikkerhed i fiskeri aktuelt".

vit hava greitt frá áður. Hetta var eisini frammi á landsfundinum hjá FF seinast.

Aftaná vísti Zacharias Hammer ein film um lívið um borð á nýggja "Skálaberg". Filmurin er gjørdur at nýta sum eitt sölúatak, og verður fyrstu ferð vístur fram á stóru fiskavørumessuni, sum er í Bruxelles í hesum døgum.

Jens Peter Johansen greiðir frá um ryggskaðar.

að frá ryggskaða, harav 26 vórðu viðurkendir. Hetta eru heili 9%, sum má sigast at vera sera nógv. Tað eru serliga menn, sum sigla við trolarum, sum fáa ryggskaðar, og tá vit so hugsað um, hvussu nógvar trolaramenn vit eiga, so mugu vit eisini at hava eyguni eftir hesum.

Linda Kærlev frá Forskningsendheden i Hanstholm hevði frásøgn um eitt Interventionsprojekt i Hanstholm. Hetta snúði seg um eina verkætlan, sum hevði til endamáls at fáa gjort nakað ítøkiligt fyri at fáa fiskimenn at hugsa um og hava umsorgan fyri síni heilsu.

Í hesum sambandi er í samstarvi við Hantsholm Fiskeriforening gjørd ein "sundhedsbutik", hagar fiskimenn kunna venda sær við slíkum spurningum. Her ber til at fáa at vita alt um trygd hjá fiskimonnum og eisini um heilsuvandar, sum kunnu vera ein avleiðing av lívsstílinum hjá fiskimonnum. Eisini ber til at fáa samband við ein matvørusérfrøðing, sum kann ráðgeva um, hvat ið eigur at verða etið fyri at kunnu varðveita heilsuna. FF fer at seta seg í samband við hendan sérfrøðingin fyri eisini at fáa góð ráð til

Linda Kærlev greiðir frá arbeiðnum at bøta um trygd og heilsu hjá fiskimonnum í Hanstholm. Fiskimenn kunnu vera trekir at lata seg kanna, men her hevur hon allierað seg við konur teirra!

føroyskar fiskimenn á hesum økinum.

Linda segði, at tað ofta var eitt sindur torført at fáa fiskimenn sjálvar at taka stig á hesum økinum, men konurnar hjá fiskimonnum vóru ikki so afturhaldandi. Tær syrgdu fyri, at taka menninar við, so teir sluppu ikki undan.

Halvard Asjord og Ingunn Geving frá gransk- ingarstovninum SINTEF í Tróndheimi høvdu fram- lögur um "helse miljø og sikkerhed i fiskeri aktu- elt". Tey greiddu væl frá hagtølum um vanlukkur hjá fiskimonnum í Noregi. Samanumtikið er støðan tann, at upp á seg doyggja fleiri av óhappum um- borð á teimum smærru bátunum, meðan fleiri skaðar eru umborð á teimum stóru skipunum. Av einstøkum skaðum eru tað fyrst og fremst fingrar, tað gongur útyvir. Hesir skaðar umboða 20%.

Hetta gevur í fyrsta umfari høvi til at taka stig til at fyrbyggja skaðum, fyrst og fremst við upp- lýsing, sum t.d. við "sik- kerhedsmanualer". Hetta eru hondbøkur, sum skulu vegleiða í hvørjum ein-

støkum føri, har vandi kann vera á ferð. Í øðrum umfari verður arbeitt við "fremtidens fiskefartøj", sum skal vera enn trygg- ari enn núverandi skipini.

Fiskiídnaðurin Seinnaparturin var halg- aður fiskiídnaðinum á landi. Her hevði Sven Viskum frá Arbejdsmedi- cinsk Klinik í Ålborg eina lýsing av almennu stød- uni í fiskiídnaðinum og Pál Weihe greiddi frá støduni í føroyska fiski- ídnaðinum.

Síðan hevði Sven Visk- um aftur eina framløgu um "luftvejssymptomer og -sygdom i fiskeindu- strien". Per Sabroe, fra Arbejdsmedicinsk Afde- ling í Esbjerg hevði fram- løgu um somu evni í laksavirking og Øyvind Ommandt frá Arbejdsmedi- cinsk Afdeling i Ålborg hevði framløgu um sama evni.

At enda hevði Gert Thomsen, frá Arbejds- medicinsk Klinik i Esbjerg framløgu, sum kallaðist "Bevægelsesapparatsprob- lemer i fiskeindustrien med udgangspunkt i und- ersøgelser på Thor Fisk i Grenå.

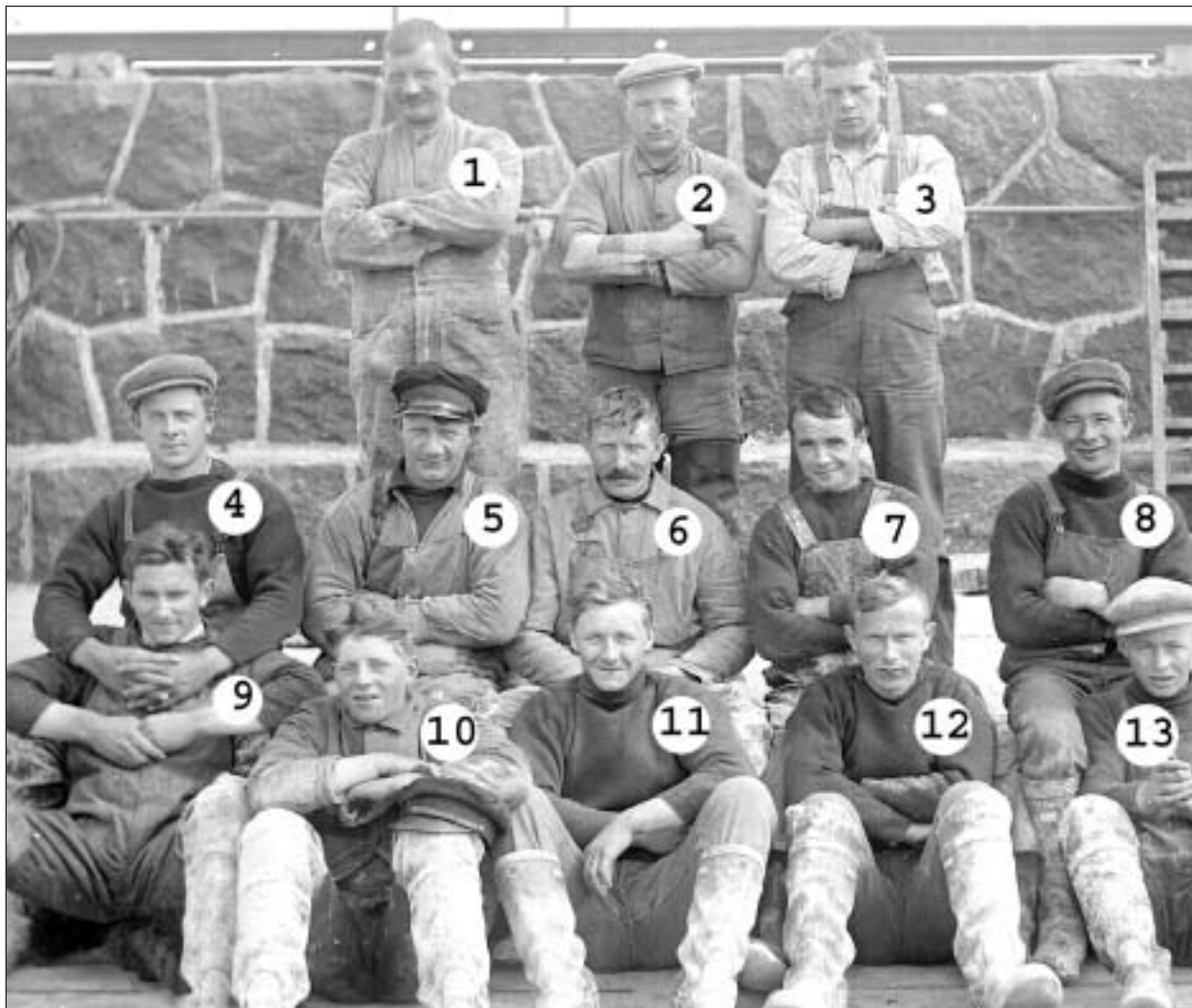
Olaf Jensen verður í Danmark roknaður fyri at vera fremsti serfrøðingurin innan "maritim medi- cin". Hann var orðstýrari av tí partinum av fundi- num, sum snúði seg um fiskimenn.

Vit fara seinni at koma aftur til hesar framløgur.

Tað er eingin ivi um, at hetta eru alt evni, sum hava størstan áhuga hjá okkum her í Føroyum, og

ikki minst hjá okkum í FF. Tí fara vit eisini at út- greina hesi evni, grundað á tað sum kom fram á ráðstevnuni.

Hvørjir eru hesir?

Vit hava aftur fingið eina mynd frá Føroya Fornminnissavni, ið vit fegin høvdu vilja hoyrt nærri um. Um onkur kann siga okkum frá, hvørjir hesir eru, høvdu vit fegin viljað frætt.

Vit hava útgerðina til trol- og nótaflotan

- Flótutrol
- Botntrol
- Rækjutrol
- Snurpunótir

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 444 246
Telefax 444 579

Tórshavn:
Viðames
100 Tórshavn
Telefon 354 391
Telefax 313 319

info@vonin.com - www.vonin.com

BAADER

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

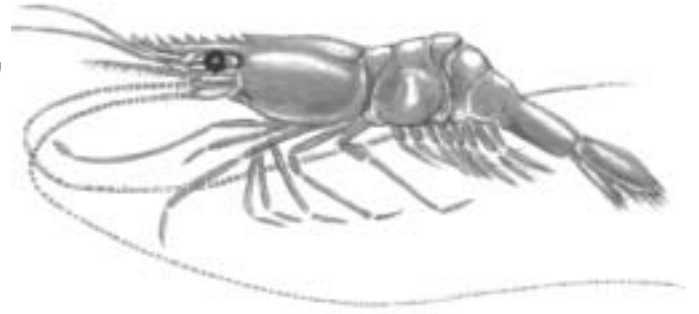
Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

FF-blaðið

www.fiskimannafelag.fo

Rækjuálitið handað

Mikudagin í seinastu viku fekk landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum, Bjørn Kalsø, handað álitið frá teirri nevndini, sum fekk til uppgávu at útgreina støðuna hjá rækjuvinnuni og at koma við eini loysn av kreppuni, sum vinnan er í. Tað er nógv áhugavert tilfar í frágreiðingini, sum vit fara at endurgeva ein stóran part av í hesum og komandi bløðum. Her fara vit at endurgeva samandrættin av frágreiðingini og tilmælið hjá nevndini:

Fyri at lýsa støðuna og meta um framtíðarútlitini hjá rækjuflotanum hevur nevndin lagt høvuðscent á at kanna veiðimøguleikar, marknaðarviðurskifti og roknskapartøl. Út frá hesum atlitum hevur verið roynt at lýst støðuna og framtíðarútlitini hjá rækjuflotanum.

Staðfest er, at hóast rúm- ar veiðimøguleikar, sum ikki verða gagnnýttir til fulnar, hevur ikki verið møguligt at fingið rakstur- in at bera seg. Sambært teimum upplýsingum nevndin hevur fingið, er ikki serliga sannlíkt, at Føroyar við samráðingum kunnu fáa týðandi betri og meir lønandi veiðimøguleikar í nærmastu framtíð.

Kanningarnar av marknaðarviðurskiftunum vísa, at útboðið av rækjum er støðugt hækkað seinastu árin. Hetta, saman við lágum dollarkursi og yenni og víkjandi búskapargongd í Europa og USA, hevur havt við sær, at prísurin á rækjum er lækk- aður munandi seinastu árin. Alt týður uppá, at útboðið eisini verður stórt komandi árin og nærum ongi tekin eru um, at prísu- rin fer at hækka. Nærum onki bendir á nakran marknaðarbata næstu eitt til tvey árin. Staðfestað kurshækkingin á amerikanska dollaranum seinastu tíðina, fær tó óiva eina positiva ávirkan á prís- in á kókaðum rækjum.

Roknskapartølini vísa, at gongdin hevur verið sera vánalig undanfarnu árin. Skipini hava havt rakstrarhall seinastu fyra árin og eginpeningurin er nógv minkaður. Útrokningarnar geva eina ábending um, hvussu og hvørji tiltøk kunnu setast í verk, herundir eisini, hvussu nógv marknaðar- prísurin á rækjum má hækka fyri at fáa rakstur- in at javnviga við verandi veiðimøguleikum.

Ongar av útrokningun-

Mikudagin handaði Jørmann Petersen, formaður í bólkinum, Bjørn Kalsø, Landsstýrisman, rækjuálitið.

Álitið er handað. F.v. Jørmann Petersen, Bjørn Kalsø og Símun Joensen, skrivari í bólkinum.

um benda á, at tað finnst loysnir, sum í fullan mun tryggja flotanum framhaldandi burðardyggar figgj- arligar karmar við verandi prís á rækjum og verandi veiðimøguleikum hjá rækjuflotanum.

Tað hevur ikki verið møguligt at koma til eina tilráðing, sum allir partar í nevndini kundu semjast um. Tí hevur nevndin tvey

tilmælir til loysnir. Annað tilmælið kann fleirtalið av nevndini taka undir við, meðan ein minniluti hevur sítt eina tilmæli. Meirilutin í nevndini er: Jørmann Petersen, Óli Jacobsen, Petur H. Jacobsen og Sjúrdur Heinesen. Minnilutin er Hans Jákup Mikelsen. Umboðini fyri grannskoðarafeløgini, Ole Guldborg Nielsen og Finn-

bjørn Zachariasen eru ikki partur av meiri - ella minniluta tilmælunum. Umboðið fyri Føroya Skipara- & Navigatørfelag, Eyðstein Djurhuus, hevur ikki luttikið í nevndar- arbeiðnum.

Meiriluta tilmælið Meirilutin mælir til at geva rækjuflotanum eina tíðar- avmarkaða kreppuhjál.

Mælt verður til at gera eina lóg, sum gevur flotanum eina avmarkaða kreppuhjál, sum í mesta lagi inniber, at flotin fær eina afturbering, sum er ájavnt við skattin av útgoldnu hýrunum. Lógin skal vera galdandi í eitt avmarkað tíðarskeið upp á tvey ár frá tí, at hon verður sett í gildi.

Útrokningarnar vísa, at við vanligari veiðisaman- seting hevur eitt miðal rækjuskip eitt hall áðrenn rentur og avskrivningar upp á umleið 2 mió kr. árliga. Ein hýruafturbering svarandi til 2 mió kr. árliga fær úrslit áðrenn rentur og avskrivningar at javnviga. Við verandi f- øroyska rækjuflota, verður kostnaðurin av einari slí- kari loysn umleið 10 - 12 mió kr. árliga.

Hendan loysn verður tilmæld av meirilutanum, hóast útrokningarnar vísa, at hetta ikki er nógv mikið at tryggja framhaldandi burðardyggan rakstur við verandi rækjuprís og veiðimøguleikum. Loysn- in verður tilmæld, til tess at geva flotanum ein betri móguleika at yvirleva næstu tvey árin. Hetta verður tilmælt við atlit til at tí móg- ulu prishækkan, sum av- talan um føroyskan lima- skap í alevropeiska upp- runaøkinum kann geva og saman við vónini um, at marknaðurin batnar innan eitt tvey ára skeið, soleiðis at flotin eftir hetta kann byggja sína tilveru á figgj- ardyggar karmar. Nevndin hevur tá eisini í huga aðalsetningin um varð- veitan av einum fjølbroytt- um flota, og at tey rætt- indi Føroyar hava, verða gagnnýtt.

Meirilutin er greiður yvir, at undir verandi um- støðum er henda hjál- p ikki nokk til at tryggja eitt nøktandi figgj- arligt úrslit. Staðfestast kann, at skal flotin koma ígjøgnum hesi tvey árin, er neyðugt við v- elvild frá lánveitarum og móguliga øðrum pørtum

við. Um tað vísir seg, at ongir batar eru hendir, tá tvey ár eru liðin, er meirilutin samdur um, at flotin eftir hesa tíð má finna eina tillaging, ið byggir á vanligar marknaðar- og figgjartreytir.

Minniluta tilmæli Minnilutin mælir til, at rækjuflotin tillagar seg teimum givnu fyritleytun- um viðvíkjandi veiði- og marknaðarviðurskiftum.

Minnilutin kann ikki taka undir við meiriluta- num, sum skjýtur upp at geva rækjuflotanum eina skattafturbering. Minni- lutin førir fram, at ein skattafturbering er áleið 2 mió kr. pr. rækjuskip. Úrslitini í 2003 hjá skip- unum vóru áleið 6 - 7 mió kr. í halli. Sostatt muna 2 mió kr. ov lítið. Ein skatta- afturbering er tí eingin loysn. Ein skattafturber- ing fær móguliga rakstur- in áðrenn rentur og av- skrivningar at javnviga, men tað krevur, at pen- ingastovrnarnir geva bæði rentu- og avdráttarsk- áa í nøkur ár.

Tilmæli frá eini samdari nevnd Ein samd nevnd tekur undir við at:

- landsstýrið leggur størri orku í at skaffa rækjuflotanum meiri lønandi veiðimøguleikar
- landsstýrið játtar pening til at kanna nýggjar veiðimøguleikar fyri rækjur, og at ein arbeiðsbólkur verður settur við hesum endamáli.
- nýggir veiðimøguleikar verða troyttir, har landsstýrið gevur figgj- arliga játtan til gransking, sum skal brúkast til royndar- fiskiskap á nýggjum rækjuleiðum.
- stuðul verður veittur einum rækjuskipi til royndarveidu eftir rækjum undir Føroyum.

Frágreiðingin um stöðuna hjá rækjuflotanum

Útflutningur og samfelagsískoyti

Útflutningur
Útflutningurin av rækjum var 221 mió kr. í 2003. Hetta svarar til 5,9 % av samlaða føroyska útflutninginum. Útflutningsvirðið av rækjum hevur verið rímiliga støðugt tey seinastu 10 árin og hevur ikki sveiggjað stórvegis. Í 2001 er tó eitt undantak, tí tá hækkaði virðið orsakað av keypi av kvotum. Útflutningsparturin er tó lækkaður. Orsøkin er, at samlaði útflutningurin er hækkaður. Útflutningsparturin fyri 10 árum síðani var góð 13%, men er støðugt lækkaður síðani og er nú knøpp 6%.

Vanliga verða rækjur býttar í trý, nevniliga Japanrækjur, kókaðar rækjur og ídnaðarrækjur.

Sum talva 1 vísir, er størsti parturin av rækjunum ídnaðarrækjur. Ein partur er kókaðar rækjur og ein sera lítil partur er Japanrækjur. Japanrækjur hava besta prís, men hesin parturin er fallin sera nógv samstundis, sum prísurin er fallin.

Nøgðarsamansetingin av tí føroysku veiðuni er broytt tey seinastu árin. Parturin av Japanrækjum er minkaður. Meira enn helvtin av nøgdini er ídnaðarrækjur, sum eru pilkaðar á Oyri. Av hesum fara 80% til Stórabretlands. 39% eru kókaðar rækjur. Av hesum fara 83% til Danmarkar.

Samfelagsískoyti
KPMG gjørdi í juni 2003 eina uppgerð fyri Felagið Rækjuskip av, hvussu stórt ískoytið frá føroysku rækjuvinnuni var til samfelagsbúskapin í 2001 og 2002. Fyritreytirnar í uppgerðini vórðu valdar í samstarvi við Magna Laksafoss, búskaparfrøðing. Uppgerðin í 2002 bygdi á virkseimið hjá 8 rækjuskipum og 2 feløgum, sum framleiddu burtur úr rækjum.

Í uppgerðini varð dentur lagdur á at lýsa, hvussu nógv lønir vórðu útgoldnar til føroyingar av tí virkseimi, sum beinleiðis og óbeinleiðis stavar frá rækjuvinnuni í Føroyum. Uppgerðin fevndi eisini um almennar lønir, ið rækjuvinnan fíggaði. Í talvu 2 er samlaða uppgerðin hjá KPMG endurgivin.

Sambært uppgerðini vórðu umleið 141 mió kr. útgoldnar í lønum til føroyingar frá vinnuligum

virkseimi í 2002. Av hesi upphædd vórðu umleið 82 mió kr. útgoldnar til føroyingar, ið sigldu við føroyskum rækjuskipum og til føroyingar, ið framleiddu burtur úr rækjum á føroyskum virkjum. Harafturat høvdu beinleiðis veitingar til rækjuvinnuna við sær, at umleið 35 mió kr. vórðu útgoldnar í lønum. Hesar lønir vórðu útgoldnar av skipasmiðjum og øðrum fyrirkøpum, sum framdu ymiskt viðlíkahaldsarbeiði, virkjum ið

gjördu og viðlíkahildu fiskireiðskap, umframt av flutningsfyrirkøpum og øðrum tænastufyrirkøpum v.m. Løn frá avleiddum virkseimi upp á umleið 24 mió kr. í 2002 var løn, ið stavar frá tí virkseimi, sum nýtslan av omanfyrenevndu lønum viðførir.

Ein týðandi partur av lønini frá vinnuliga virkseminum fór til tað almenna (land og kommunur) sum skattur og avgjöld. Í uppgerðini hjá KPMG varð roknað við, at

umleið 77 mió kr. av samlaðu lønunum upp á 141 mió kr. fóru til tað almenna í 2002.

KPMG nýtti sum fyritreyt, at tað almenna nýtir inntøkuna frá rækjuvinnuni í sama lutfalli, sum allar aðrar almennar inntøkur. Við hesi fyritreyt skapar nýtslan av almennum inntøkunum frá rækjuvinnuni ring-virkningar. KPMG roknar í uppgerðini við, at samlaða inntøkan til tað almenna í 2002 var umleið 136 mió kr. og

at nýtslan av hesi inntøku hevði við sær, at umleið 112 mió kr. vórðu útgoldnar í lønum. Av hesi upphædd vórðu umleið 51 mió kr. útgoldnar til alment lönt starvsfólk, meðan umleið 31 mió kr. vórðu útgoldnar til fólk sum veita tænastur til tað almenna og av avleiddum virkseimi. Harafturat vórðu umleið 30 mió kr. nýttar til veitingar til pensionistar v.m.

Samanlagt vísir uppgerðin frá KPMG, at rækjuvinnan var grundarlag undir góðum 250 mió kr. í lønarútgjaldingum í 2002, svarandi til góð 1.200 ársverk, ið roknað flytingar til pensionistar. Av samlaðu lønarútgjaldingunum vórðu 112 mió kr., svarandi til 667 ársverk treytað av almennari nýtslu.

Tá metast skal um, hvønn týðning rækjuvinnan hevur í dag skal havast í huga, at tað í dag eru færri skip í flotanum enn tað vóru í 2002. Harafturat broytast fyritreytirnar hjá framleiðsluvirkjum á landi væntandi frá 1. januar 2005. Eftir 1. januar 2005 kunnu føroysku virkini væntandi keypa rækjur frá øðrum enn teimum føroysku skipunum, uttan at skula rinda toll í sambandi við útflutning av liðugtvrøni. Somuleiðis kunnu tey føroysku skipini selja rækjur uttanlands á jøvnum fæti við tey útlendsku skipini. Hetta var ikki møgulegt í 2001 og 2002, og tí framleiddu virkini einans vóru úr rávøru keypt frá føroyskum skipum. Frá 1. januar 2005 verður so stórt møgulegt hjá føroysku virkjunum at halda fram við framleiðsluni, hóast Føroyar ongan rækjuflota hava.

Lækkaða rækjuskipatalið og broyttu fyritreytirnar hjá virkjunum á landi minka væntandi munandi um ískoytið frá føroyska rækjuflotanum til samfelagsbúskapin. Nevndini kunnugt eru ikki gjørdar útrokningar av hvønn týðning rækjuskipini hava í dag og kunnu væntast at fáa eftir 1. januar 2005.

Veðiðmøguleikar
Verandi støða
Veðiðmøguleikarnir hjá rækjuskipunum eru í høvudsheitum á trimum leiðum. Á Flemish Cap, Eysturgrønlandi og eystanfyrir við Svalbard og í Barentshavinum. Nærri útgrein-

ing av veiðimøguleikunum er sett upp í talvu 3.

Í talvu 3 eru veiðimøguleikarnir í 3L nevndir. Føroyar hava verið sera misnøgðar við umsitingina av kvotuni á hesum øki. Eftir avgerðum tiknar í NAFO hevur lutur Føroya á hesum øki verið sera avmarkaður undanfarnu árin. Føroyar hava ikki verið og eru framvegis ikki nøgðar við tær avgerðir, sum eru tiknar í NAFO um býtið av kvotuni á hesari leið og Danmark hevur, vegna Føroyar og Grønland, mótmælt hesum. Limalond hava tá rætt til at seta egna kvotu. Hetta hevur Danmark gjørt, vegna Føroyar og Grønland. Samlaða rækjukvotan í 3L hækkaði í 2003. Kvotan sum Danmark, vegna Føroyar og Grønland, ásetti sær í 2003, var 1344 tons. Hesi rættindi vórðu tó ikki gagnnýtt í 2003. Danmark hevur, vegna Føroyar og Grønland, eisini mótmælt í 2004. Ongin avgerð er tikin um hvørja kvotu Danmark, vegna Føroyar og Grønland, skal áseta í 3L í 2004 og ongi fiskiloyvir eftir rækjum eru útskrivað til hetta økið higartil í 2004.

Nevndin hevur eisini hugt at, hvussu gagnnýtslan av veiðimøguleikunum hevur verið seinastu árin. Sum heild kann sigast, at veiðimøguleikarnir eru rúmligir. Øll seinastu árin eru veiðimøguleikarnir ikki vorðnir gagnnýttir til fulnar. Yvirlit yvir ikki nýttar møguleikar er víst í talvu 4.

Nógvar orsøkir kunnu vera til at kvoturnar ikki verða gagnnýttar. Sum sæst hevur flotin í størstan mun lagt seg eftir at gagnnýta møguleikarnar á Flemish Cap og við Eysturgrønland. Nærliggjandi er at hugsa sær, at orsøkin til hetta kundi verið betri lønsemi á hesum leiðunum. Nevndin metir tað vera óheppi, at fiskirættindi liggja eftir ónýtt, serstakliga í Eysturgrønlandi, tí rækjurnar har hava serliga stórt virði. Ein samd nevnd mælir til, at funnin verður ein loysn, sum ger, at kvoturættindini við Eysturgrønland verða troytt í so stóran mun sum til ber. Bert brotpartar av møguleikunum við Svalbard og í Barentshavinum hava verið nýttir. Fleiri dømir eru tó um skip, sum eru komin í flotan við tí fyritreyt, at tey í størstan

Talva 1. Býtið av útflutninginum fyri rækjur í 2003.

	Nøgd	Býtið	Útfl. virði	Útfl. virði pr. kg. rávøru
Japan rækjur	425	3%	9.279	21,83
Kókaðar rækjur	5.993	39%	100.505	16,77
Ídnaðar rækjur	9.029	58%	111.629	12,36
Tilsamans	15.447	100%	221.413	14,33

Kelda: Hagstova Føroya. Frágreiðing: Ídnaðarrækju eru pilkaðar rækjur / 0,35 (0,35 er mett úrtøka)

	2002		2001	
	Mið kr.	Ársverk	Mið kr.	Ársverk
Løn frá vinnuligum virkseimi:				
Løn beinleiðis frá rækjuvinnuni	82	276	86	276
Løn frá beinleiðis veitingum til rækjuvinnuna	35	173	39	184
Løn frá avleiddum virkseimi	24	118	25	126
Til samans frá vinnuligum virkseimi	141	567	150	586
Løn frá almennum virkseimi:				
Løn frá almennum tænastum	51	214	54	228
Flytingar til pensionistar v.m.	30	300	32	319
Løn frá veitingum til tað almenna, ið roknað multiplikatorávirkan	31	153	33	162
Til samans frá almennum virkseimi	112	667	119	709
Samlað løn og ársverk	253	1.234	269	1.295

Kelda: KPMG

Talva 2. Lønir og ársverk, ið beinleiðis og óbeinleiðis stavar frá rækjuvinnuni

Ár	3L	3M	Grønland	Svalbard	Barentshavið
	Tons	Dagar	Tons	Dagar	Tons
1998	0	1606	1150	1317	3500
1999	0	1606	1150	1317	3200
2000	67	1606	1150	1317	2150
2001	67	1606	1150	1317	2100
2002	67	1606	1150	1317	2050
2003	144 (1344)	1606	1150	1317	50
2004	144	1606	1150	1317	500

Talva 3. Útgreining av veiðimøguleikum hjá rækjuskipum

Ár	3M	Eysturgrønland	Svalbard	Barentshavið
	Dagar	Tons	Dagar	Tons
1998	314	70	903	3286
1999	555	-	808	2321
2000	672	93	843	1290
2001	173	18	882	2035
2002	560	41	712	1861
2003	196	71	1239	50

Talva 4. Ikki nýttir veiðimøguleikar

mun skuldu byggja sítt tilverugrundarlag á hesar möguleikar. Royndirnar hava verið vánaligar, rakstururin hevur ikki borið seg og skipini eru farin úr aftur flotanum. Hetta gevur grundarlag fyri at siga, at hóast veiðimøguleikarnir tykjast rúmir, so kann staðfestast, at tað á teimum leiðum Føroyar hava rættindi at fiska rækjur, ikki kunnu fiskast tær nøgdir av rækjum, sum við verandi prísi gevur grundarlag fyri lønandi rækjuvinnu.

Ein møgulig gongd leið er tí, at Føroyar við samráðingum royna at útvega flotanum atgongd til leiðir, sum geva grundarlag fyri meir lønandi rækjufiskiskapi. Havast skal eisini í huga, at føroyski rækjuflotin kappast við rækjuflotar úr øðrum londum, sum selja sínar rækjur á sama marknað, men sum hava munandi betri veiðimøguleikar. Hetta inniber sjálvsagt eina verri kappingarstöðu fyri føroyska rækjuflotan.

Fiskiveiðiavtalur og umbýtiskvotur Føroyar útvega partvís veiðimøguleikar á fjarleiðum ígøgnum fiskiveiðiavtalur, har Føroyar lata fisk av egnum grunnum fyri fisk av øðrum grunnum. Fiskirættindi, sum á henda hátt verða fingin til vegar, verða síðani býtt út á ella nýtt av ymsu skipabólkunum.

Seinastu tíðina hava umboð fyri rækjuflotan ført fram, at rækjuskipini fáa ein alt ov lítlan part av teimum veiðimøguleikum, sum Føroyar útvega sær við samráðingum. Eisini hevur verið ført fram, at rækjuflotin er fyri vanbýti tá umræður fiskiveiðiavtalur við onnur lond. Rækjuvinnan hevur ført fram, at Føroyar í samráðingum eiga at útvega rúmari ræsur til rækjuflotan á leiðum, har útlit eru fyri meir lønandi rakstri. Nevndin er tó sjálvsagt vitandi um, at fiskiveiðisamráðingar mangan eru truplar, og at tað ofta tykist trupult at gera tær stóru broytingarnar í ymisku sáttmálunum, umframt, at nógv onnur atlit eisini skulu takast.

Nevndin hevur havt fund við umboð fyri Løgmannsskrivstovuna fyri at fáa greiðu á, um tað ikki er møguligt gjøgnum samráðingar at útvega rækjuflotanum meir lønandi veiðimøguleikar. Sagt verður, at hetta er roynt í fleiri samráðingum, men at tað tykist sera trupult at fáa

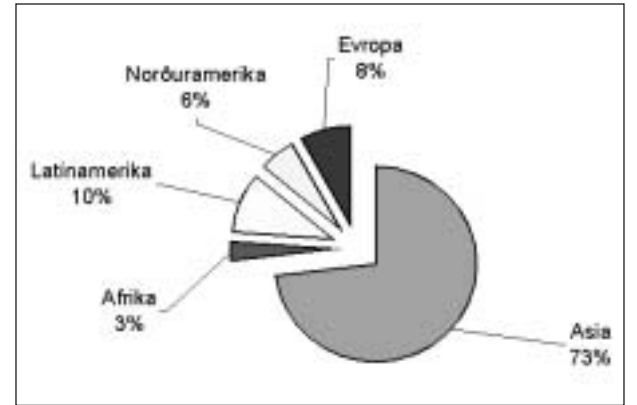
bøtt um veiðimøguleikarnar. Spurt varð eisini um støðuna í 3 L, sum kundi hugsast at bøtt nakað um útlitini hjá vinnuni, men eisini fyri ta leiðina verður mett, at tað er trupult og kemur at taka tíð at fáa eina loysn, sum Føroyar kunnu góðtaka.

Sum talva 4 vísir, verða ikki allir veiðimøguleikar nýttir. Samstundis kann tó staðfestast, at raksturinn hjá skipunum hongur als ikki saman. Fleiri orsøkir

um. Frægasta veiðan pr. fiskidag hevur seinastu árin verið á Flemish Cap á øki 3M, har veiðan hevur verið millum 8 og 9 tons pr. dag. Veiðan við Svalbard hevur verið umleið 6 tons pr. fiskidag, meðan veiðan við Eysturgrønland hevur ligið um góð 3 tons. Til samanberingar kann nevast, at í Vesturgrønlandi og Kanada er møguligt at veiða gott 3 ferðir so nógv pr. dag.

an er á leið 8% av samlaða útboðnum av rækjum. Asia er størsti útvegari av rækjum. Býtið er soleiðis, at 73% kemur úr Asia, 10% úr Latín Amerika, 8% úr Europa, 6% úr Norður Amerika og 3% úr Afrika.

Býtið ímillum veiddar og aldar rækjur er, at 2,8 mió rækjur eru veiddar og 1,2 mió tons eru aldar, t.v.s. at á leið 70% av rækjunum eru veiddar. Fyri nøkrum árum síðani varð mett, at aldar rækjur fóru

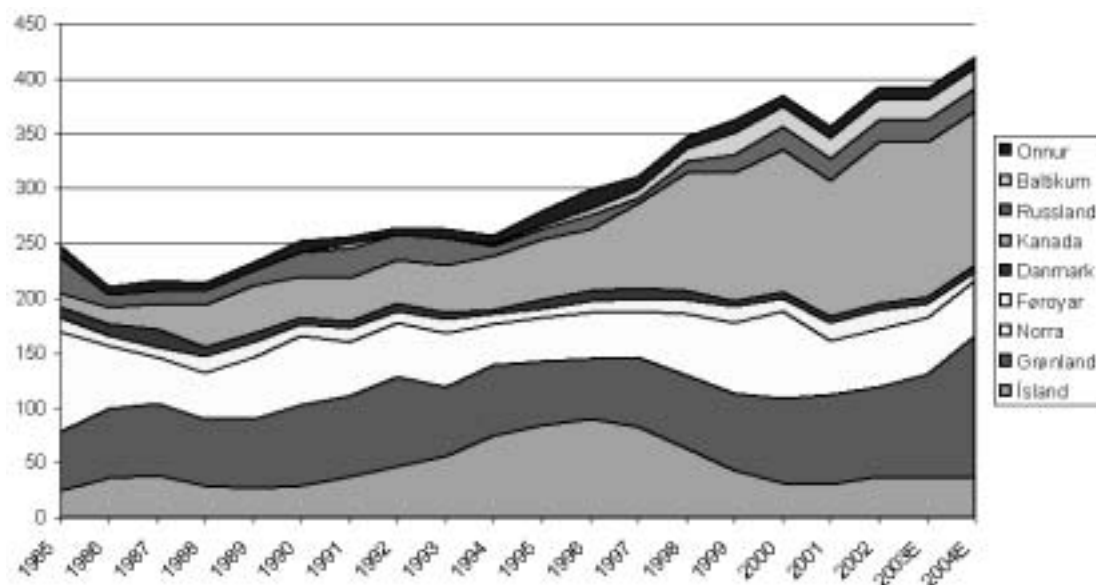

Mynd 1. Uppbýti av, hvar í heiminum rækjur verða veiddar og aldar.

Talva 5. Samlað veiða av kaltvatnsrækjum. Í 1.000 tonsum

Londur	'85	'86	'87	'88	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03E	'04E
Ísland	25	36	39	30	27	30	38	47	56	75	84	90	83	63	43	32	31	38	36	36
Grønland	54	64	65	60	63	73	73	82	64	64	59	55	64	67	71	77	81	81	95	130
Norra	91	57	42	42	56	63	49	49	49	38	39	42	42	56	64	79	50	53	52	50
Føroyar	12	9	10	16	14	11	13	10	12	9	9	11	11	13	15	12	16	18	12	9
Danmark	10	11	16	8	8	6	6	8	6	4	8	9	9	8	5	6	6	6	6	6
Kanada	13	15	24	38	44	37	40	39	43	49	55	56	77	108	116	130	123	147	141	140
Russland	33	11	11	13	14	22	27	23	25	9	9	13	5	10	17	20	20	20	20	20
Baltikum	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	4	6	8	12	20	19	19	19	19	19
Onnur	10	8	9	7	7	10	6	6	8	7	12	17	12	10	11	10	10	10	10	10
Tilsamant	248	211	216	214	233	252	256	264	263	257	279	298	311	347	362	385	356	392	391	420
Broyting	-	-15%	2%	-1%	9%	8%	2%	3%	0%	-2%	9%	7%	4%	12%	4%	6%	-8%	10%	0%	7%

Kelda: Per Hestvang Meløy og Dr. Peter Hunt, Nordic Prawn meeting, Brussels, April 22, 2002. The Coldwater Prawn Forum 9 oktober 2003.

Mynd 2. Samlaða veiðan av kaltvatnsrækjum. 1.000 tons.

eru til vánaligu rakstarúslitini seinastu árin, men ein orsøk, sum verður nevnd er, at veiðan hjá føroysku skipunum pr. fiskidag er lág, serliga um sammett verður við veiðuna hjá grønlandskum og kanadiskum rækjuskip-

Marknaðarstöðan og útlitini Heimsframleiðslan av rækjum er 4,2 mió tons. Heimsframleiðslan er hækkað úr 1,5 milliónum tonsum fyri 20 árum síðani til 4,2 milliónir tons í dag. Kaltvatnsrækj-

at økja nógv um útboðið, og hava stóra ávirkan á heimsútboðið. Hendan meting hevur ikki hildið. Vøksturinn hevur verið í veiddum rækjum ístaðin. Hetta, saman við sjúkutrúppeleikum í alingini av rækjum, hevur ført við sær, at býtið millum aldar og veiddar rækjur hevur verið stóðugt.

Serliga í Kina er stórus vøkstur í framleiðsluni av heittvatnsrækjum. Meginparturin av framleiðsluni í Kina verður nýttur av kinverjum. Sostatt verða hesar rækjur ikki útboðnar á altjóða marknaðinum. Samlaða útboðið á altjóða marknaðinum er mett at vera áleið 1,4 mió tons. Hetta merkir, at veiðan av kaltvatnsrækjum er 28% av samlaða altjóða útboðnum av rækjum.

Teir størstu marknaðir-

nir fyri rækjur eru ES, USA og Japan. Hesir marknaðir innflyta góð 1.3 mió tons av rækjum. Sostatt eru hesir marknaðir altavgerandi fyri gongdina í rækjuvinnuni. Eftirspurningurin á marknaðinum í USA er øktur heilt nógv. ES er størsti marknaður fyri rækjur og er eisini í vøkstri.

Veiða av kaltvatnsrækjum Høvuðsveiðilondini av kaltvatnsrækjum eru Kanada, Grønland, Ísland, Norra, Danmark og Føroyar. Veiðan hjá Danmark er sera lítil, men Danmark er ein stórus umpakkari av rækjum. Samstundis fer meginparturin av handlinum av rækjunum úr Grønlandi, Norra og Føroyum yvir Danmark. Føroyar hava millum lítla og onga

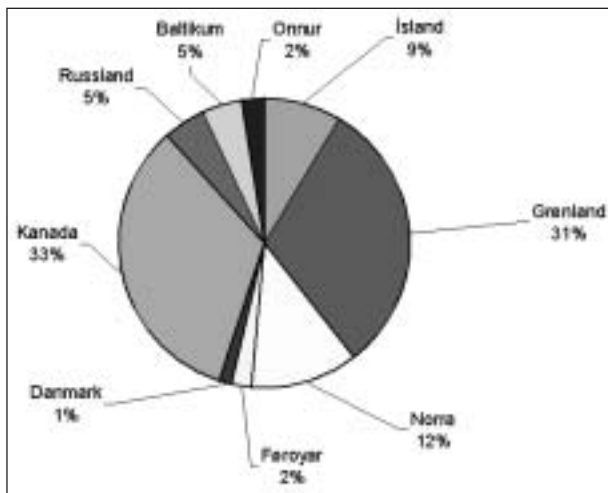
nøgd av rækjum í egnum sjógvi. Tann føroyski flotin byggir sostatt sín tilverur á veiðu í fremmandum sjógvi, serliga Flemish Cap og Eysturgrønlandi. Samlaða veiðan av kaltvatnsrækjum er víst í talvu 5 og mynd 2.

Talva 5 og mynd 2 vísa, at veiðan av kaltvatnsrækjum er vaksin stóðugt tey seinastu 20 árin. Rækjustovnurin í Barentshavinum var stórus miðskeiðis í áttatiárunum og norska veiðan var stór tá. Men síðani minkaði norska veiðan og hevur seinastu árin verið umleið 50.000 tons.

Íslenska veiðan var stór í 90unum, men síðani er veiðan minkað. Veiðan í teimum Baltisku londunum er økt seinastu árin. Orsøkin til hetta er, at íslenskt rækjuskip hava flaggað út til Baltisku londini. Tann størsta veiðingin hetta tíðarskeiðið er í Kanada. Kanada hevur trýfaldað veiðuna uppá 9 ár. Eisini er øking í veiðuni á Flemish Cap.

Grønland hevur havt eina stóðuga veiðu, men í ár verður stór øking í veiðuni við Grønland. Tó eru ábendingar um, at økingin í kvotunum í Grønlandi bert er ein kompensatió fyri, at yvirvektin verður íroknað kvotuna. Um so er, verður útboðið ikki størri enn í fjør. Sostatt vil samlaða útboðið ikki økjast, tí øll onnur lond hava eina stóðuga veiðu. Tó kann rokast við, at nú talið á føroyskum rækjuskipum er fækkað, er sannlíkt, at samlaða føroyska veiðan kemur at lækka.

Veiðibýtið er víst í mynd 3. Tað vísir, at Kanada og Grønland veiða næstan tveir triðingar av samlaðu veiðuni av kaltvatnsrækjum. Síðani koma Norra og Ísland við ávikavíst 12% og 9%. Føroyar veiða bert 2% av samlaðu veiðuni av kaltvatnsrækjum.

Mynd 3. Veiðibýti av kaltvatnsrækjum millum lond

Álit um kokkaútbúgving

Seinasta ár setti mentamálaráðið eina sokallaða “fyribilsnevnd” at koma við uppskoti um eina yrkisútbúgving fyri m.a. kokkar við fiskiskipum.

Valdir vóru hesir limir:
Erling Joensen, valdur av Føroya Fiskimannafelag
Jógvan Norðbúð, valdur av Føroya Reiðarafelag
Johanna á Tjaldráfløtti, vald av Føroya Húsarhaldsskúla
Jákup Ziskason, valdur av Klaksvíkar Sjómansskúla
Niclas Hovgaard, valdur av Mentamálaráðnum
Petur Oluf Hansen var skrivari

Grundgevingin fyri at seta bólkinn var m.a.:

“Krøvini til arbeiðslívið og annað virksemi gerast støðugt størri og størri, bæði tey krøv, sum sett verða lokalt, men ikki minni globalt. Henda veruleika mugu øll, ið varða av privatum eins og almennum arbeiðsplássum, farihalda seg til, og mugu vit bera saman við støðuna í teimum londum, vit bæði hava sum fyrmynd og sum kappingarneytar.

Førleikarnir hjá starvsfólkinum at laga seg til nýggjar umstøður verða umráðandi fortreytir fyri eini væl virkandi vinnu og framkomnum samfelag komandi árin.

Innan matgerð og køksarbeiði er neyðugt at hava útbúgvandi fólk, tí at bæði fakligu og almennu krøvini við atlit til matvørur, matgerð, reingerð og umhvørvi her heima og í altjóða høpi alsamt økja og herðast.

Skipsskokkaútbúgvingin er afturúrsgild, í mun til tey krøv nútíðin setir, og sum londini rundan um okkum hava samtykt, eins og tørvurin á útbúnum fólki á landi er stórir eitt nú á bústovnum, kantinum og matstøðum.”

Um arbeiðið hjá nevndini verður sagt:

“Í arbeiði sínum hevur fyribilsnevndin sett seg inn í tilfar, sum ein nevnd hevur gjørt fyri Mentamálaráðið fyri umleið tveimum árum síðani um “Tørvin og møguleikarnar fyri at seta á stovn kokka-/tænaraskúla í Klaksvík”. Mentamálaráðið hevur givið nevndini heimild til at nýta tilfarið frá tí nevndini í arbeiði sínum.

Eisini hevur fyribilsnevndin sett seg inn í

ritgerðina “En beskrivelse af negative livsstilsfaktorer hos trawlerbesætning på langfart”, sum Anna Maria Simonsen í útbúgving síni sum sjúkrarøktarfrøðingur innan umhvørvi hevur latið úr hondum og sum snýr seg um kostvanar og heilsustøðuna hjá sjómonnum.

Til grund fyri arbeiðið, hevur nevndin somuleiðis sett seg inn í galdandi regluverk (lógir, kunngerðir og reglur annars) bæði á sjóvinnuøkinum og innan matvøruyrkið sum heild. Harumframt hevur Yrkisdepilin latið nevndini tilfar um læringatilgongd og upplýsingar um lærlingaviðurskipti yvirhvør. Eisini hevur nevndin havt fleiri fundir við fólk frá vinnuni eins og fund við danskar myndugleikar, skúlar og vinnu.

Fyribilsnevndin hevur lagt stóra orku í uppgávu at koma við einari tilráðing um dagføring/broyting av skipsskokkaútbúgvingini og tilráðing um nýggja matgerðarútbúgving og at samskipa hesar báðar í eina yrkisútbúgving, sum skal geva førleika til køksarbeiði og matgerð umborð á skipum og á matstovum o.l., og er tað hennara vón, at niðurstøðan og tilmælið hjá nevndini fær ta neyðugu undirtøkuna”.

Tilmæli
Í álitinum hjá nevndini er ein hópur av tilfari um gongdina í málinum um kokkaútbúgvinn bæði fyri kokkar á sjógvi og landi.

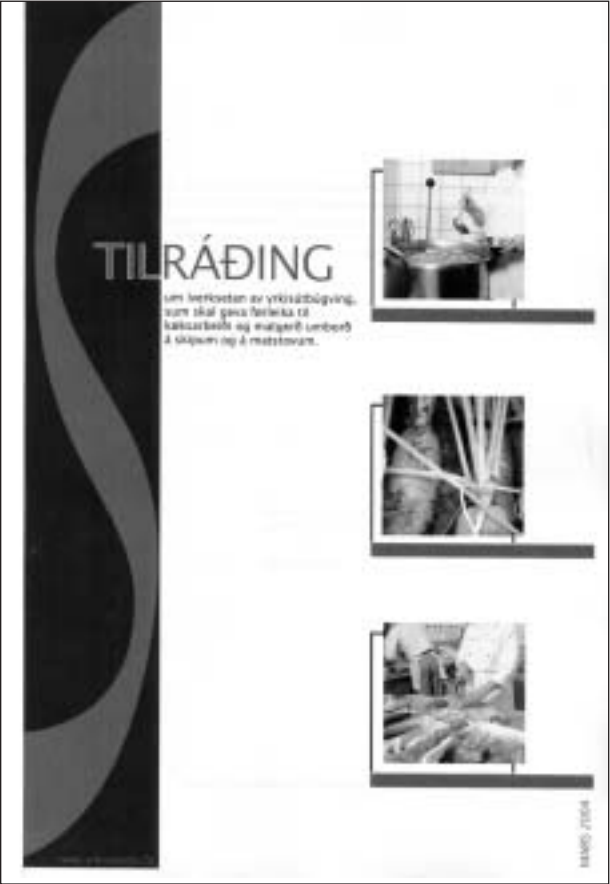
Í stuttum er uppskotið hjá nevndini:

- at sett verður á stovn eitt felags støðisár fyri allar útbúgvingar innan matvøruyrkið,

- at næmingar kunnu velja at halda fram í eini stytri varandi eitt ára útbúgving og enda útbúgvingina sum gastronomihjálpari við førleika til køksarbeiði og matgerð umborð á skipum og á matstovum o.l. og

- at lokin hjálparaútbúgving skal veita avrikisflutning, um næmingur velur at halda fram í eini longri varandi yrkisútbúgving.

Um innihaldið í útbúgvingini verður sagt, at fakligu lærugreinirnar í

støðisárinum skulu vera:

- Fyrstuhjálpar
- Heilsa
- Umhvørvi
- Vørukunnleiki
- Framleiðslutøkni
- Reinføri
- Sölu-, gesta-, og kunda-tænasta
- Matarmentan
- Hotel- og matstovukunnleiki.

- Matarkort
- Tilrættalegging og framleiðsla
- Söla og tænasta

Tað kunnu uttan iva vera fleiri meiningar um hetta álit. M.a. at útbúgving fyri kokkar við skipum skal samantvinnast við útbúgving fyri kokkar á t.d. gistingarhúsum.

Men nú fáa vit at síggja hvat víðari hendir í málinum.

Í 2.árinum eru fakligu lærugreinirnar:

- Starvsvenjing í køki.
- Føðslulæra
- Reinføri í framleiðsluni
- Vørukunnleiki
- Virkisbúskapur

FF-blaðið
www.fiskimannafelag.fo

– Góðgæti

– Viðublið

– Soft ice

– Milk shake

– Bakaravørur

– og mangt annað

Kioskin hjá Ingu
v/ Ingu Joensen
Sandavágur – tlf. 333839

Tíðindaskriv frá Mentamálaráðnum: bygnaðarbroytingar á marítimu skúlunum

Landsstýrismaðurin í mentamálum hevur gjørt av at fremja broytingar í bygnaðinum á Føroya Sjómansskúla og Maskinmeistaraskúlanum.

Samstarvið millum Maskinmeistaraskúlan og Føroya Sjómansskúla hevur verið ment seinastu árin. Altjóða krøv til sjóvinnuútbúgvingarnar seinastu árin leggja eisini upp til størri samstarv.

Í 2001 var ein nýggj rammulóg, løgtingslóg nr. 55 frá 24. apríl um útbúgving av manning á skipum o.ø., sett í gildi fyri báðar skúlarnar.

Mentamálaráðið er, saman við leiðslunum í skúlunum, farið undir at fyrireika eina bygnaðarbroyting í Maskinmeistaraskúlanum og í Føroya Sjómansskúla.

Ein stjóri verður settur at umsita báðar skúlarnar og skal, saman við leiðslunum á skúlunum og Mentamálaráðnum, fremja bygnaðarbroytingarnar.

Lýst verður eftir nýggjum stjóra til báðar skúlarnar soleiðis, at stjórasetanin kann verða avgreidd við skúlaársbyrjan 2004/2005.

Málið er, at skúlarnir formelt verða lagdir saman 1. januar 2005.

Ein bygnaðarbroyting kemur m.a. at geva møguleikar fyri betri lestrarumhvørvi, breiðari fakligt umhvørvi: samstarvsfyrirmyndir (synergi), samanlegging av flokkum í felags lærugreinum v.m.

Ætlandi skulu útbúgvingarnar byggjast upp í eindum, sum gevur eitt meira liðiligt og fakligt breiðari grundarlag.

Møguleiki er eisini fyri felags skeiðsdeild.

Við einum nýggjum útbúgvingarráðið skal vinnan vera við til at mynda marítimu útbúgvingarnar.

Samanleggingar av marítimum skúlum í Danmark hava verið framdar í Svendborg, Frederikshavn og Esbjerg. Eisini í Íslandi og aðrastaðni úti í heimi eru hesar samanleggingar framdar. Flestu av samanleggingunum hava givið góð úrslit.

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólsleiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtøktu "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar
FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Chile tann nýggi alirisin

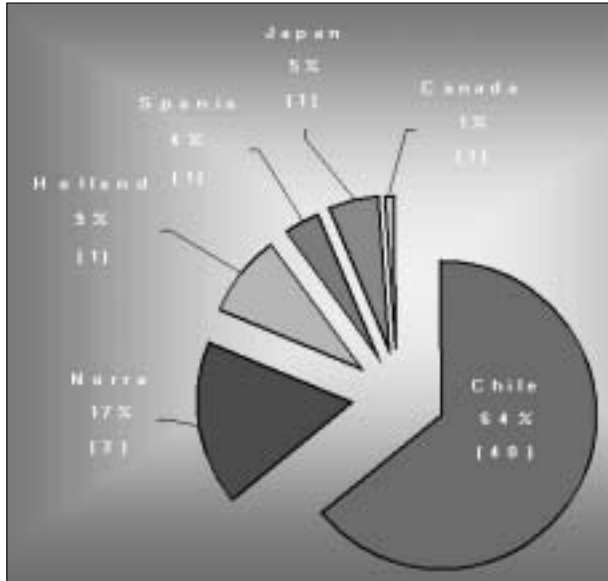
Leif av Reyni og Roar Olsen, sum arbeiða hjá Fiskaaling, hava skrivað hesa greinina um aling í Chile.

Tað, sum flestu føroyingar vita um Chile, er, at Chile framleiðir vín, at høggravendi forsetin Augusto Pinochet sat við landsins stýrið frá 1973-1990, at fólkcatalið er uml. 15,6 mio. og at spanskt er talimálið. Chile hevur heimsins størstu goymslur av kopari, sum eisini er tann størsta útflutningsvørn. Landið minnir nakað um grannaland okkara Noreg. Bæði londini hava langa strandalinju og stórt fiskivinnuríkðomi. Ein stórtur partur av øllum fiskamjølinum í heiminum verður framleitt í Chile.

Alingin byrjar

Í 1980 kom verulig gongd á alingina í Chile. Í 1988 var chilenska framleiðslan av atlantiskum laks einans 400 tons. 13 ár seinni var framleiðslan økt til 140.000 t. Vit hildu, at tað vóru bøndur, ið nýttu fornaldatøkni, ið stóðu fyri alingini. Lágú lønirnar og stóra fjarstøðan frá flestu marknaðum hevði ført til, at teir vóru blivnir sera kappingarførir at tilvirka laks til fløk og annað, meðan hildið var, at teir á sjálvari alisíðuni høvdu nógv at læra. Men síðst í 90'unum og í byrjanini av 2000 fáa bæði norðmenn, skotar og føroyingar eyguni upp fyri tí øgiliga vøkstrinum í aliframleiðsluni í Chile. Vit, sum hildu okkum vera heimsmeistarar í at ala laks og síl, fingi at síggja, at chilenska alivinnan kanska ikki var á so lágum støði, sum vit høvdu hildið. Chilensku alararnir høvdu verið sera dugnaligur at nýta ta tøkni og vitan, sum aðrir vóru komnir fram til (serliga Noreg). Vinnan varð uppbygd av lutfalsliga fáum og kapitalsterkum feløgum, ið ikki bara minkað við aling, men eisini við aðrar vinnur. Hesi feløg høvdu fleiri bein at standa á og høvdu fíggarliga styrki til at vaksa skjótt og til at tola eina vissa niðurgongd. Útbúgvingarstøðið innan leiðslurnar á alibrukunum var eisini munandi hægri enn tað, vit kenna til í Føroyum.

Um 87% av chilensku alingini er í einum øki ið kallast Region X. Hetta øki er á stódd við norska

Mynd 1.

Kelda: SalmonChile

fylkið Trøndelag. Onnur 12% av framleiðsluni eru í Region XI, og er her væntandi, at størsti vøksturinn í framtíðini verður innan laksafarmleiðsluna. Hetta øki hevur tó sera vánaligan infrastruktur, og tí verður hesin vøksturinn ikki uttan trupul-leikar.

Í Region X liggur Puerto Montt, sum eisini ber heitið laksahøvudsstaðurin í Chile. Her búgva 170.000 fólk, og er hetta ein øking í fólkcatalinum í 10 ár upp á 45.000. Talið av fólki, sum liva í fátækradømi, er minkað við 15% hetta sama tíðarskeiði. Um 25.000

fólk arbeiða beinleiðis í alivinnuni og verður mett, at umleið 15.000 fólk arbeiða í avleiddum vinnum.

Norski parturin í Chile

Fyri nøkrum árum síðani keyptu norðmenn nøkur chilensk alifeløg. Teir hava síðani tá fingið ábyrgdina av tí øgiliga vøkstrinum, ið hevur verið í hesi framleiðslu. Tó kann sigast, at hetta er ikki heilt rætt, tí teir standa einans fyri 17% av chilensku framleiðsluni, meðan chilendar sjálvur standa fyri 64%. (sí mynd 1).

Norsk feløg, ið hava keypt seg inn í alivinnuna fyri milliarda upphæddir, eru Cermaq (EWOS) og Fjord Seafood.

Kostnaðarstøðið í Chile Á árligu produktivitetsráðstevnuni, ið var í Bergen í november mánaði í fjør, saman-bar Alf Helge Aarskog leiðari fyri smolt og sjógvalingina hjá Fjord Seafood í Norra, framleiðslukostnaðin í Norra og Chile. Hann kundi greiða frá, at Chile hevði 19% lægri smoltkostnað per kg laks, heili 76% lægri lønarkostnað, meðan fódrið var 18,6% bílig-

ari. Størri sláturvirki gera tað eisini bíligari at slakta laksin. Í Norra er miðalframleiðslukostnaðurin 20,50 kr/kg, meðan hann í Chile einans er um 15-16 kr/kg. Munurin verður enn størri, um kostnaðurin á fløkum verður samanborin. Tað hevur ikki verið møgulegt at fáa miðaltøl fyri føroysku framleiðsluna, men føroyski kostnaðurin líkist uttan iva meiri tí norska enn tí chilenska. Í Noregi tekur tað umleið 18 mánaðir at ala ein laks til marknaðarstødd á sjónum, meðan heitari miðalhiti ger tað, at vakstrartíðin í Chile er 2,5 mánaðir stytri. Hetta gevur lægri kapitalbindingar, vága og kostnaðir. Sjógvhitin í Chile er millum 8-14°C, og liggur hetta tætt upp at optimal hitinum hjá laks, ið er millum 10-14°C.

Chilendar høvdu eisini tann fyrimun í 2003, at tann Chilenski pesos lækkadi móttvegis dollaranum, meðan norska og danska krónan hækkaðu móttvegis dollaranum. Síðstu mánaðirnar er tó chilenski pesos hækkaður, meðan norska krónan er lækkað í virði í mun til dollaran.

Eginpeningurin hjá feløgnum í Chile er yvir 50%. Hetta hevur við sær, at peningur kann lænast lættari og bíligari. Stóra fíggarliga styrkin ger tað møgulegt at keypa fódur og útgerð meiri lagaliga. Í Noregi og Føroyum eru fleiri feløg lutvíst fíggað av fódurveitarum. Hetta hevur við sær, at feløgini koma at gjalda ein meir-

prís fyri fódrið, og økir hetta um samlaða kostnaðin.

Meðan 45 feløg stóðu fyri 70-80% av framleiðsluni í Noregi, so var tilsvarandi tal í Chile 11.

Framleiðslan í Chile Chilendar framleiða ikki bara atlantiskan laks og ælabogasíl, men eisini kyrrahavslaksin Coho,

Havast skal í huga at stórtur partur av útflutninginum eru fløk. Í 2002 slaktaðu chilendar 506.000 tons av rundum laks og sílum.

Sjálvt um framleiðslunøgðin frá 2000 til 2001 hækkaði við heili 46%, so minkaði samlaða útflutningsvirðið. Hetta kann tykjast sum ein vánalig ílga, men hon hevur uttan iva verið við til at tryggja Chile ein størri marknaðarpart. Chilendar eru í ferð við minka um framleiðsluna av Coho og ælabogasílum og økja um framleiðsluna av atlantiskum laks fyri árið 2003. Hetta vil økja um kappingina við føroyska laksin.

Av tí samlaða útflutninginum í 2002, sum er 973 mill. US \$ (331.000 tons) vóru 621 mill. US \$ (171.00 tons) tilvirkaðar vørur (fløk og annað). Tann lági lønarkostnaðurin í Chile gera tað torført hjá øðrum londum at kappast við hesar vørur

Marknaðir Høvuðsmarknaðirnir hjá chilensku alivinnuni eru USA og Japan. Í USA er laksamarknaðurin í stóðugum vøkstri, meðan vøkst-

Samlaði útflutningurin av laks og sílum úr Chile 2000-2002

Fiskaslag	Virði 1000 US \$ (FOB*)			Nøgd Tons		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Atlantiskur laksur	492.054	525.253		94.589	140.041	
Coho laksur	263.002	230.444		64.394	91.589	
Ælaboga síl	214.636	207.597		46.573	68.457	
"King" laksur	181	84		37	45	
Onnur laksaslag	3.367	930		661	181	
Tilsamans	973.240	964.308	973.000	206.254	300.313	331.403

*FOB: Frit umborð

Útflutningur av chilenskum laks og sílum Jan-Aug. 2002/2003

Marknaður	i 1000 US dollarum		Netto tons	
	2002	2003	2002	2003
Japan	211.321	271.037	112.688	74.943
USA	264.752	354.666	72.935	76.440
ES	42.777	40.825	15.814	10.107
Latín Amerika	32.208	34.669	13.485	10.554
Aðrir marknaðir	31.435	43.275	16.084	12.956
Tilsamans	582.493	744.472	231.006	185.000

Kelda: SalmonChile

urin í ES er fallandi. Tann amerikanski marknaðurin klárar harvið at taka ímóti einum vøkstri í framleiðsluni uttan at hetta ávirkar prísin stórvegis. Tann góði marknaðurin í USA hevur gjørt, at chilensku alararnir hava forvunnið pengar tað mesta av 2003, meðan føroyingar hava mist hópín av peningi. Føroyskar fyrirtøkur hava eisini roynt at bjóða seg fram í USA, og hevur hetta givið betri prís fyri nakað av fiski.

Meðan miðalprísirnir á útfluttum laks í Chile í 2002 vóru 2,70 US \$/kg, var miðalprísurin fyri fyrstu 10 mánaðirnar í fjør 4,10 US \$/kg, ein øking upp á heili 51,9 %. Størri partur av framleiðsluni í 2003 er seldur sum tilvirkaðar vørur, og er hetta við til at økja um miðalprísir á tí útfluttu vøruni.

Útflutningurin frá alivinnuni er síðstu 10 árin vaksin frá 28% til 56% av samlaða útflutninginum av vørum frá fiskivinnuni, og telur laksaútflutningurin 6% av samlaða chilensku útflutninginum. Umsetningurin frá alivinnuni

hevur ligið um 1 millard US \$, men í 2003 var væntað, at umsetningurin skuldi koma upp á 1,2 milliardir US \$.

Sjúkustøða Chile hevur ikki ta herviligu ILA-sjúkuna at stríðast við, men teir hava eina sjúku, ið verður kallað SRS (Piscirickettsia salmositidis). Henda sjúka er mett at kosta vinnuni um 100 millionir US\$ um árið. SRS er orsøkin til, at vinnan nýtir stórar nøgdir av antibiotika. Tað hevur ikki verið møguligt at koppseta ímóti SRS. Mett verður, at laksalús kostar chilensku alivinnuni eins nógv og tí norsku, um 70 milliónir US \$ árliga.

Sjúkan IPN varð staðfest í 1999, og hevur hon síðan kostað vinnuni nógvan pening. Sjúkurnar furunkolosa og BKD eru einans trupulleikar í nøkrum fáum økjum.

Kappingarførið hjá Chile

Styrkir:

- Sera lágt kostnaðarstöði
- Útbúgvingarstöðið hjá leiðslunum er sera høgt.

- Skjótir at taka til sín nýggja vitan og tøkni

- Kapitalsterk feløg

- Góðar fríhandilsavtalur við ES og USA

- Selja stóran part av framleiðsluni sum tilvirkaðar vørur til endaliga brúkaran

Veikleikar

- Frástøðan er stór frá teim flestu marknaðunum, og tað er dýrt og torført at útflyta feskar vørur.

- Chilenska alivinnan er savnað á einum lutfalsliga lítlum øki og kunnu møgulig smittandi sjúkuútbrot fáa álvarsligar avleiðingar fyri vinnuna.

- Framtíðarvøkstur fer fram á einum øki við vánaligum infrastrukturi

- Stór nýtsla av antibiotika

Grannskoðarafyrirøkkan PriceWaterHouseCoopers gjørdi eina kanning av kappingarførinum hjá kanadisku alivinnuni í mai 2003. Fyrirtekur, ið høvdu aling í fleiri londum, vóru spurdar, um tær kundu meta um kappingarførið í teimum ymsu londunum. Chile hevði lægst kostnað við 86,8, meðan Bretland og Noreg koma á ávíkavíst 2. og 3. pláss við 95,3 og 95,5. New Brunswick og British Columbia, ávíkavíst eystanfyri og vestanfyri í Kanada komu á fjórða og fimta pláss við 100 og 106,5. Hesi indekstøl siga eitt sindur um kostnaðarstöðið í teimum ymsu londunum hjá teimum multinationalu fyrirkunum.

Niðurstøða

Chile var eitt land, ið man kanska hevði hug at flenna at, tá tað kom til aling. Chile kom í gongd væl seinni enn bæði Norra og Føroyar. Hildið varð, at produktiviteturin í Chile var sera lágur, men síðstu 3 árin hava prógvað, at Chile hevur yvirhálað okkum.

Í dag er kappingin við chilenaar blivin so hörð, at tiltøk mugu setast í verk, skulu føroyingar, norðmenn og skotar verða kappingarførir. Føroyingar mugu gera sær greitt, at framleiðslukostnaðirnir mugu lækka og góðskan á vøruni má setast í hásæti.

Tiltøk ið mugu setast í verk fyri at tryggja framhaldandi kappingarføri:

- Fáa tamarhald á ILA-sjúkunum

- Økja um útbúgvingarstöðið hjá leiðslu og starvsfólki annars

- Størri eindir (sláturvirkir, smoltstöðir, sjógvaling)

- Bæði tað privata og almenna mugu ganga saman um gransking, ið kann loysa trupulleikar, ið vinnan hevur

- Marknaðarábyrgd, nýta pening til marknaðarføring

- Økja eginpeningin í vinnuni

Keldur: Intrafish, Norsk fiskeoppdrett og Kontali analyse

Tíðindaskriv:

Heimamissionsforlagið kemur í hesum døgum út við 2 nýggjum bókum.

Varðar á kirkjugøtuni er fyrsta bind í eini røð av fleiri bindum, sum ætlandi koma út á várið og heysti í nøkur ár.

Henda bókin er at skilja sum eygleiðing eftir tí farvegi, sum Heilagi Andin hevur leitt lýðin vitni upp gjøgnum tíðirnar fram til okkara dagar.

Víst verður á nakrar andligar rørslur, sum eins og aldur hava heygað á, og sum viðhvørt eisini hava brotið og gjørt um seg á kirkjuliga havinum.

Eisini verður víst á nakrar andligar varðar hjá kristnum fólki at halda seg eftir á lívsleiðini.

Við hesi bókini hevur verið ætlanin, sum nevnt í innganginum, bara at fara eygleiðandi um í kirkjusøguni. Men samstundis hevur verið roynt at vísa á ymsar andligar varðar, sum hava havt stóran týðning hjá kristnum fólki at halda seg eftir á lívsleiðini, tá ið tølendi myrkur og ódnarveður hevur gjørt leiðina illgongda og villingarsama.

Framhaldandi er ætlanin nú at taka seg niðan ta tunggongdu Heimamissionsgøtuna í kirkjusøguni. Á hesi gøtuni er ætlanin at steðga við nakrar varðar og haðani líta í kring í andliga landslagnum, so hvørt sum strítt verður seg fram frá varða til varða.

Tað er Joh. Andr. Næs, ið hevur savnað tilfar og myndir til bókina.

Bókin kann keypast frá Heimamissionsforlagnum og í bókhandlum runt um í landinum.

Bókin kostar kr. 200,00

Eisini ber til innan 15. mai at tekna seg fyri alt verkið, og harvið fáa 20% í avslátri.

Eg Trúgví

Theodor Hansen hevur týtt bókina Eg trúgví úr norskum eftir Carl Fr. Wisløff.

Í hesi stuttu trúarlæruni gevur Carl Fr. Wisløff eitt beinrakið svar, tá ið spurt verður: hvat er kristindómur? Eftir Bíbliuni og hinum luthersku játtanarskriftunum vísir høvundurin á grundvøll trúarinnar, og hvat trúgvín ber í sær. Høvundurin sigur okkum, at kristindómur er ikki, sum best ber til, men trúgv á Jesus Kristus.

Bókin lýsir høvuðsevnini í kristnu trúgv okkara. Til dømis, at hin heilaga Skriftin er innblást, myndugleika hennara, hin tréinda Guð, skapan og syndafall, Jesus Kristus - Guð og menniskja, frelsuvegin, lóg og evangelium, náðievnini, trúboðan, hinar seinastu lutirnar. Tilfarið er einfalt og greitt og latið í lættan góðan málbúna.

Eg trúgví er útkomin í mongum londum - í Noregi í 75000 eintøkum. Bókin er endurskoðað og broytt fleiri ferðir. Í bókini er eisini ein lestrarætlan.

Carl Fr. Wisløff er kendur í mongum lodum sum gudfrøðingur, kirkjusøgumaður, prædikumaður og høvundur. Hann skarar fram úr sum kristin oddamaður við greiðari bíbliutrúgvári áskoðan

Bókin kann keypast frá Heimamissionsforlagnum og í bókhandlum runt um landið.

Hon kostar kr. 169,00

Heimamissionsforlagið
tlf. 470000
hmf.mission.fo
www.mission.fo

KLAKSVÖKAR SJ "MANSSKILI ein virkin skúli

Í august 2004 byrja hesi skeið á Klaksvíkar Sjómannsskúla.

SJÓVINNUFLOKKUR:

Við hesum skeiði fæst atgongd til framhaldandi lestur til skipara, um tygum eisini hava ta neyðugu siglingartíðina. Nærri upplýsingar hesum viðvirkjandi fáast við at venda sær til skúlan.

Møguleiki verður eisini at taka dagnaskaparskeið í sigling, ið gevur rætt til at føra skip upp til 100 tons út á 30 fjórðingar úr landi.

Í lærutíðini verða skeið tikin innan trygd og fyrstuhjálp.

Skeiðið varir 20 vikur. Tað eru ongar upptøku-treytir til at sleppa inn í sjóvinnuflokkin. Fyri teir, sum seinni ætla sær til og víðari, er tað ein stóru fyrimunur at hava gingið í sjóvinnuflokkinum áðrenn, tí her verður grundarlagið til fleiri týðandi lærugreinirnar lagt.

Tvey pláss eru eftir til sjóvinnuflokkin.

SKIPSKOKKASKEIÐ:

Útbúgvingin gevur øktan førleika at virka sum skipskokkur á føroyskum fiskiskipi.

Kokkaútbúgvingin leggur m.a. dent á, at næmingar læra føðslulæru og reinføri, at proviantera, matgera, baka og borðreiða.

Í lærutíðini verða skeið tikin innan trygd og fyrstuhjálp.

Skeiðið varir í 20 vikur. Skeiðið, ið byrjar í august 2004 er fullteknað, men nýtt skeið byrjar aftur í januar 2005. Har eru nøkur pláss eftir.

SKIPARAR:

Nýtt skeið til skiparar byrjar í august 2004. Til hetta skeiðið eru bert nøkur heilt fá pláss eftir.

Útbúgvingin til skipara varir í 1½ ár. Upptøku-treytir til skiparar er treytað av víðkaðari fráfaringaroynd fólaskúilans í lærugreinunum føroyskt, danskt, enskt, rokning/støddfrøði, alis-evnafrøði við próvtali í minsta lagi 6 ella javnmett hægri prógv. Ella hevur gingið á sjóvinnuskúla og staðið dagnaskaparskeið í sigling.

Umsøknarblað:

Umsøknarbløð fáast við at ringja á tlf. 456128. Síðsta freist at tekna seg er 20. maí 2004.

Skipið er "Prinsessan"

Í sambandi við hesa myndina hava vit fingið staðfest, at hetta er manning á "Prinsessu Mariu".

Vit hava fingið upplýst frá skipaserfrøðinginum Marius Rein, at tað var abbi hansara, sum eisini æt Marius Rein, sum keypti skipið til Føroya. Tá kallaðist tað "Harmony". Tað varð seinni selt til Mullerfyrirkuna og fekk navnið "Prinsessa Maria". Uppaftur seinni varð tað keypt av Jens av Reyni og fekk navnið "Royndin". Skipið endaði vesturi í Vágum.

Vit hava fingið upplýsingar um fylgjandi menn: nr. 7 er Dávur Davidsen, hjá Kitty, Sandur nr. 3. Jógvan Poulsen, á Heyggi, - nr. 16. Rasmus Poulsen, Havn.

Hann var í nógv ár fiskavrakari, umframt útróðrarmaður burturav. Hann var mangan vrakari á Bacalao saman við Nigga (Niclas) hjá Hósvíks-Jákup, tá saltfiskatrolarar plagdu at landa har.

nr. 6 kallast Hjalmar Jacobsen, f. 1905 og deyður uml. 1970-80

nr. 12 kallast Kjeld Poulsen, f. 1893 og deyður í 60'unum

Dia var ein av skiparunum Vit hava roynt at leita eftir tilfari um skipið, og tá vísti tað seg, at Andrias Højgaard í Vestmanna, sum varð nevndarlimur, næstformaður og virkandi formaður í Fiskimannafelagnum í mong ár, eisini

hefur verið skipari á hesum skipi, tá tað kallaðist "Royndin".

Hetta gevur okkum høvi til at endurgeva tað, sum Páll J. Nolsøe skrivur um Andrias:

Andrias Højgaard er føddur í Rituvík 15. desember 1914, sonur Hanus Højgaard skipara - Hanusi hjá Peri róptur - og Nikolinu, f. Vang, ættað úr Kálvhúsinum á Glyvrum.

Dia í velmaktini. Hann var við øllum skipunum hjá Tórfelagnum, sum varð umrøtt í samband við frásøgnina hjá Malmberg Simonsen, sum yvirlivdi "Tór 2".

Dia, sum hann kallaðist, búsettist í Vestmanna. Hann fór til skips í 1930 við "Irex", sum faðir hansara fæddi. Sluppina átti Absalon av Skála. Í 1934

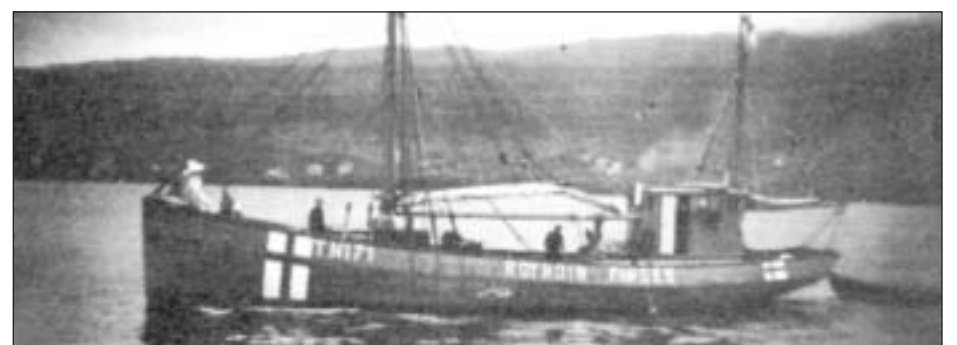
fór Dia við skonnartini "Sannu", sum Napoleon á Glyvrum átti og fæddi. Her var hann við til 1939, tá hann fór við "Tór 2", sum Jákup á Trøðni fæddi. Í 1940 var Dia fyrst tveir túrar við "Galateu" við ísfiski í Aberdeen. Skipari var Jóhan Fredrik í Leynum. Síðan var hann á sildaveiðu undir Íslandi við "Capellu" ex "Wellfare". Skipari og bassi var Poul Huus í Syðrugøtu. Teir fiskaðu væl meira enn íslensku skipini á somu leið.

Dia tók skiparaprógv í 1941 og stutt eftir fór hann sum bestimaður við "Lizzie" hjá teimum á Høgabóli. Skipari var Kristian Karl úr Lørvík. Teir skuldu til Aberdeen við ísaðum fiski, men komnir eystur um Borðuna varð skipið álopið av týskum flogfari. Teir vendu aftur á Skálafjørðin, har øll manningin mynstraði av.

Síðani fór Dia sum bestimaður við "Lítlu Emmu", har Ólavur Olsen úr Vestmanna var skipari. Teir keyptu fisk og gjørdur tveir túrar til Aberdeen. Síðan fór Dia at føra "Royndina", sum Jens av

Reyni, stjóri á Tórfelagnum, átti. Teir keyptu fisk í Íslandi og seldu í Aberdeen. Í 1942 fór Dia at føra "Suðuroynna" hjá sama felag. Í 1943 fiskaðu teir við henni ein túr á Suðurlandinum og ein undir Føroyum, fingur fult skip hvønn túrin og seldu í Aberdeen. Í 1943 og 1944 fæddi hann Suðuroynna eisini á sildaveiðu. Dia tók longdina í 1946, og hann fæddi "Suðuroynna" til á sumri hetta árið. Tá fór hann við "Tórfinni" hjá Tórfelagnum. Skipari var Berg Nielsen hjá Vála Jákupi í Havn. Í 1947 og 1948 var Dia stýrimaður her, meðan beiggja hansara Per var skipari. Í 1949 var hann stýrimaður við "Tórhalli" við Alfred Olsen sum skipara.

Dia giftist við Tolinu í 1948. Hann var heima 1950-54, tá hann fór við "Kópanesi", sum p/f Vár átti. Skipari var Henry Christoffersen. Í 1955 var hann flekjari við enskum trolara og í 1956 við "Jóanes Fonsdal". Dia kom til skaða umborð og sigldi ikki nógv eftir hetta. Hann kom í nevndina í FF í 1972 og doyði í 1995.

Hetta er "Prinsessa Maria" eftir at hon gjørdist til "Royndin".

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

gevir
MEIRI
MINNI

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69 ella send okkum ein teldupost á ff-blad@post.olivant.fo

Naenu Danielsen hevur skrivað hesa áhugaverdu frásøgnina.

Norski Thoralf: Umvegis Suðurafrika og Kanada til Føroya

Tað hava verið ymiskar lagnur, sum hava ført norðmenn til Føroya undir krígunum. Ein av teimum sjáldsomu er tann hjá Thoralf. Hann gjørdist svágur Naenu Danielsen, sum okkara lesarar kenna. Hon hevur skrivað hesa áhugaverdu frásøgnina.

**At taka úr
blaðnum**
Síðurnar 11,
12, 17 og 18
kunnu takast
úr blaðnum

Ein av teimum norðmonnum, ið kom at vera nógv í Føroyum í bardagaárunum var Thoralf Gjelstad, ættaður úr Sandefjord.

Sandefjord er ein ógvuliga vakur býur, og á mannamunni var hann nevndur “hvalfangerbyen”, hóast hvalaveiða eisini hevði heimstað bæði í Tønsberg og Larvik og har á leið um hesa tíðina. Í Sandefjord vóru trý stór reiðaravirki, Thor Dahl, sum hevði eitt hvalakókarí, sum æt “Thorshammer”. Eitt sum æt Rasmussen, ið átti hvalakókaríið “Sir James Clark Ross” og tað triðja var “Anders Jahre a/s Cosmos”, sum bygdi hvalakókaríið “Cosmos”, ið varð sjósett í 1929. Tað var 22.500 t. deyðvekt, og var størsta skip í Noregi og heimsins størsta flótandi hvalakókarí. Vanliga var farið avstað til Suðuríshavið fyrrapartin í oktober, og heimferðin byrjaði í mars mánaði. Umborð á hetta stóra stásiliga hvalakókaríið fór Thoralf sum maður, og seinni gjørdist hann tangaformaður. Hann hevði sum slíkur ábyrgdina av, at alt var í lagi við tangunum. At hesi flótandi verksmiðju vóru 9 hvalabátar knýttir, ið allir itu “Cos” og høvdu hvør sítt nummar.

Longu 15. juni í 1931 fekk Jahre reiðaravirkið eitt kókarí afturat, sum var bygt í Belfast í Írlandi. Til hetta hoyrdu 9 hvalabátar, ið vóru bygdir í Middlesborough í Onglandi. Hetta var ein verkætlan, sum kostaðu uml. 10 mill.kr, og var hetta ein stór upphædd tá í tíðini. Tað fór ikki í vinnu fyrr enn um heystið 1933. Hvalaoljuprísurin var so nógv fallin tey tvey árini frammanundan, og tí lógu skipini. Hetta hvalakókaríið kom at eita Cosmos 2.

Hetta var lívæðrin í Sandefjord og hjá nógvum av plássunum har rundan um. Tíðirnar vóru ringar. Eins og í Føroyum var tað so hjá teimum ungu, at hevði tú ikki verið til skips, varð tú ikki roknaður fyri at vera vaksinn maður. Soleiðis hoyrði tað til hjá teimum ungu at fara á stórhvalaveiðu í Suðuríshavinum. Í

bátarnir á heimveg tá. Hvat var nú at gera? “Cosmos” var farin inn í Dakar í Norðurafrika á vegnum. Nú blivu teir liggjandi har við 400 monnum umborð. Her fylgdu teir við, hvussu tað gekk við bardaganum, meðan hvalabátarnir sjálvir lógu í Cape Town í Suðurafrika og Walvis Bay í Namibia og bíðaðu.

figgindanum. Teir gjørdust ein ikki so lítil herur, sum kom at standa undir norsku stjórnini, og teir bardust saman við teimum sameindu.

Henda støðan kom illa við hjá teimum, sum høvdu konu og børn heima í Noregi. Teir høvdu jú verið heimanífrá allan veturin. Tað stóð monnum frítt, um teir vildu

mans eftir umborð á “Cosmos”, tá hon byrjaði ferðina vesturyvir. Ávegis til Amerika vórðu teir steðgaðir av einum týskum herskipi við jugoslaviskum flaggi. Manningin fekk boð um at skifta skip. Aftaná at hava sæð teirra stolta skip fara til botns við teimum 106.000 fótunum av hvalalýsi, teir høvdu umborð,

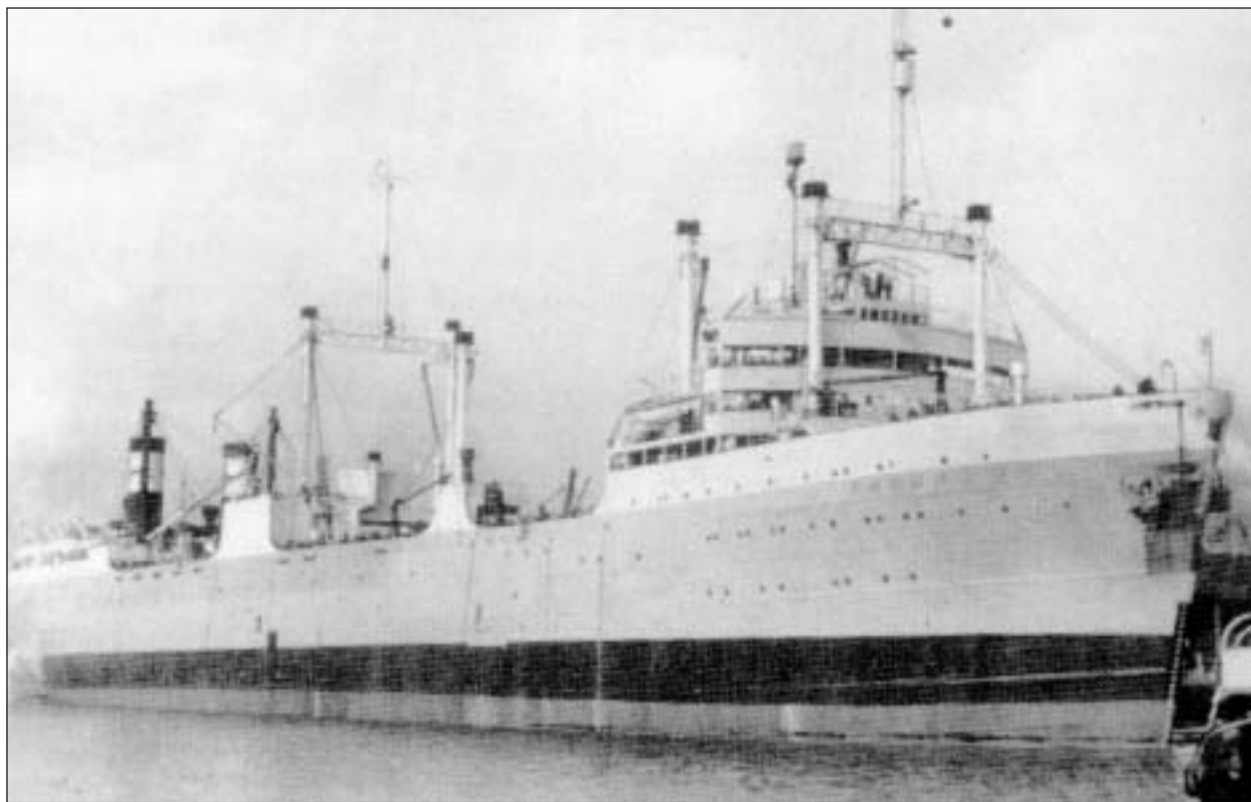
um hildu teir jólni í 1940. Síðan vórðu teir sendir til eitt stórt fangatyppti Bremer Førde, sum lá millum Bremen og Hamburg. Har sótu 35.000 menn innistongdir. Í mai 1941 blivu teir saman við 800 norskum sjómonnum sendir aftur til Noregs.

Sendir til Kanada Í alt kom norska stjórnin í London at ráða yvir 107 norskum hvalabátum. 16 teirra komu í tænastu hjá Kongelig Norsk Marine. 21 bátar gjørdust tænastu á øðrum økjum. Hinir 70 vórðu útleigaðir til Royal Navy, bretska sjóverjuna.

Í Halifax í Kanada varð ein venjingarlega sett á stovn “Camp of Norway”, hagar norska útlagna stjórnin sendi allar teir menn til venjingar, ið sjálvbodnir vildu taka lut í bardaganum. Teir kundu velja, um teir vildu fara í flogvápnið, marinuna ella vera á landjörðini. Thoralf valdi marinuna, sum var ein deild sum kallaðist Camp Lunenburg. Her vóru teir so til venjingar, til teir í 1941 komu umborð aftur á hvalabátarnar og blivu sendir til Greenwich í Onglandi.

Fingu støð í Føroyum Tveir av bátunum, “Cos 2” og “Cos 5”,ingu at vita, at teir skuldu hava støð í Føroyum. Thoralf var umborð á “Cos 2”, men nakað eftir, at teir komu til Føroyaringu teir navnabroyting, so “Cos 2” gjørdist til “Horten” og “Cos 5” til “Risør”.

Hesir bátar høvdu stóra maskinmegi, so teir gingu skjótt. Tá skjótt skuldi berast at, tók tað

“Cosmos 4” var týskt krígsendurgjald til norðmenn og var mest framkomna hvalakókarí í heiminum. Tann 18.mai fór “Cosmos 4” sum seinasta hvalakókarí úr Sandefjord, men undir japanskum flaggi. Hetta var punktum fyri norska hvalaveiðiávinintýrið í Suðuríshavinum. Men aftan á 2. heimsbardaga fór Thoralf aftur á hvalaveiðu og hesu ferð á fyrrverandi týskum kjøli

1960 fekk býurin ein ógvuliga vakran og sermerktan minnisvarða, ið ímyndar stórhvalaveiðuna og skal minna eftirtíðina á ta veldigu framgongd hetta virksemy hevði fyri býin.

Sluppu ikki heim vegna bardagan Sum vit vita leyp Týskland á Noreg 9. apríl 1940. Tann 7. mars skuldi hvalaveiðan vera av, og tískil vóru allar hvala-

Norðmenn vardu seg mannliga og kláraðu at fáa kongin og stjórnina av landinum, meðan týskararnir jagstraðu teir og gjørdust alt fyri at fáa hendur á teimum. Yvirmaktin varð ov stór, og aftaná at hava barst ímóti týskarum í tveir mánaðir máttu teir geva seg yvir.

Norski handelsflotin var stórur, og ein rúgva av norðmonnum fóru til Onglands. Her vildu teir fara í hernað móti felags

royna at sleppa heim aftur á ein hvønn hátt.

“Cosmos” søktur Í september varð tann avgerð tikin, at “Cosmos” skuldi royna at sleppa til Amerika og selja lýsið har. Teir sigldu suður til Suðurafrika, har hvalabátarnir lógu, og settu fólkíð yvir á hesar. Toralf var ein av teimum, sum fór umborð á ein hvalabát.

Tískil vóru bert 75

róku týskararnir fólkíð niður í lastina, har manningin av sjeý øðrum skipum var frammanundan. Tá teir høvdu verið um borð á týska skipinum í tveir og ein hálvan mánað sluppu teir í land í Bordeaux í Fraklandi.

Teiringu ein hestastall at búgva í. Her var sementgól og kalt. Men tveir dagar seinniingu teir hálv at liggja á, tað hjálpti eitt sindur.

Undir hesum umstøð-

Framhald á næstu síðu

Hvalveiðiminnis-
merkið í Sandeffjord.

Thoralf, tá hann
kom higar.

"Horten", hvalabáturinn, sum endaði í Føroyum, og sum er grundarlagið undir frásøgnini.

stytri tíð hjá teimum norsku bátunum at gerast klárir, tí teir vóru oljufýrdir mótvegis teimum bretsku, sum vóru kolfýrdir. Teir fingur nógvar uppgávur at røkja í sigling millum Føroyar og Ongland/Skotland, og onkran túr vóru teir eisini í Íslandi.

Svøríki var uttanveltað í bardaganum. Svensk skip sigldu til Amerika, men høvdu skyldu til at koma inn í Føroyum ella Íslandi til eftirlit á leiðini. Skjótt-

gangandi norsku bátarnir egnaðu seg væl til at ansa eftir hesum skipum, og at loðsa teir inn og út aftur, tá teir fóru avstað aftur.

Møtti kærleikanum á sjómansheiminum Aftaná at vera komnir til Føroya fóru bátarnir á Skipasmiðjuna í Havn til árligt eftirlit. Manningin kom at búgva á sjómansheiminum, meðan hetta varð gjørt. Her vóru teir væl móttiknir. At ganga inn á sjómansheimið gjørd-

ist eisini teirra vanliga gongd, tá bátarnir lógu inni. Her kundu teir fara inn, tá teir høvdu frí. Her kundu teir keypa sær kaffi, lesa bløð, hitta fólk og fáa eitt prát. Thoralf vann sær nógvar vinir ta tíðina, hann sigldi uppá Føroyar.

Á sjómansheiminum hitti Thoralf eina gentu, Monu Mikkelsen, úr Syðrugøtu, sum arbeiddi har. Tað rann saman teirra millum og 12. juli 1942 giftust tey í Gøtu kirkju.

Tað kann vera nevnt her, at tað vóru fleiri norðmenn, sum fingur sær føroyska konu. Niels Ihlén skrivur í síni bók Amatørkonsul í 1956, at hesi hjúnarløg riggaðu væl, og tá kendi hann bert til eitt par sum var farið frá hvørjum øðrum.

Álopnr av týskarum "Horten" varð fleiri ferðir álopnr av týskum flogfórum, meðan teir lógu á Havnarvág. Eina ferð teir

lógu fyri akker, kom knappliga týskur flúgvári og leyp á teir. Teir vardu seg so væl teir kundu, men tveir av monnunum, sum stóðu og skutu eftir flogfarinum blivu raktir. Annar varð raktur í lunga og hin í beinið. Báðir komu á sjúkrahúsið í skundi. Hann, sum varð raktur í lunga, doyði. Beinið á hinum var so illa farið, at enski læknin, sum kom til, helt einki vera at gera uttan at taka beinið og at flyta mannin til hernaðarsjúkrahúsið, sum bretar høvdu í Havn. Hetta mælti Pauli Dahl lækni frá. Hann bað teir um at lata mannin vera liggjandi har, so skuldi hann royna at bjarga beininum. Hann kom at liggja á hospitalinum einar 7 mánaðir, og beinið gjørdist so sterkt aftur eftir fleiri skurðviðgerðir, at tá hann kom heim aftaná bardagan fór hann aftur í Suðuriðshavið á hvalaveiðu. Hetta hildu teir vera eitt satt bragd av læknanum.

Tað ógvuligasta álopið, sum hendi teimum, var ein dagin teir lógu úti við Nólsoynna og bíðaðu eftir, at eitt troppaskip skuldi loysa frá bryggju, og teir skuldu fylgja tí til

Skotlands. Alt í einum kemur eitt týskt flogfar og kastar fimm bumbur, sum allar dattu niður við skipinum í bæði borð. Eingin rakti tó skipið. Har var eitt øgiligt rok. Ketilin fór og tað var stóruskaði innanborða. Flúgvárin vendi aftur móti teimum, men av skipinum blivu teir við at skjóta eftir flogfarinum, sum tá slepti teimum báðum bumbunum, sum tað hevði ætlað teimum afturat. Flogfarið vendi og helt beint eystur í hav.

Tá ið avhasað var varnaðust teir, at ein maður saknaðist umborð. Hann var helst farin av lufttrýstinum og hann sást ikki aftur.

Aftan á hendan umgangin mátti skipið fara suður til Peterhead í Skotlandi til umvælingar. Tað tók umleið hálvan triðja mánað at gera skaðan aftur. Í hesi tíðini var Thoralf sendur til eina legu í Suðuronglandi. Hann skuldi læra seg at nýta ymiska útgerð, sum teir nú fingur umborð at verja seg við. Teir høvdu eisini asdic og djúpvatnsbumbur fyri at kunna verja seg ímóti kavbátum.

Var við til at fyrireika D-dagin í 1944 fekk "Horten" stöð í Hetlandi. Ein av uppgávuvar var at sleipa teir landgangsþrámar, ið vóru bygdar har á leið til Suðurongland. Teir skuldu liggja har klárir til landgongdina í Norðmandinum, sum stóð fyri framman.

Ein onnur uppgáva var henda: Enska marinann hevði nakrar motortorpedobátar, sum fóru yvir til norsku strendurnar fyri á ymsan hátt at gera týskarum ónáðir. Hesir bátar gingu 20 míl, men kundu ikki hava nóg mikið av brennievni við til túrin aftur og fram. "Horten" fylgdi so hesum bátum yvir móti Noregs-

strondini. Á náttartíð varð brennievni flutt yvir til torpedobátarnar. Nú vendi "Horten" við aftur, meðan hinir hildu leiðina fram fyri at fremja teirra serligu uppgávur. Gekk alt væl, so lógu torpedobátarnir longu í kríghavnini Scapa Flow, tá "Horten" kom aftur, so skjótt gingu teir. "Horten" gekk "bert" 12 míl, sum tá varð roknað at vera ein skjóttgangandi bátur.

Aftur til Noregs

Tá bardagin umsíður var av, fór "Horten" aftur til Noregs og var við til at flyta týsku hermennin aftur til Týsklands. 28. november 1945 varð Thoralf loystur úr her-tænastu. Hann fór nú at fyrireika seg til at fáa familjuna yvir til Noregs. Hann fekk fatur í eini íbúð, og tá alt var klárt fór hann aftur til Føroyar.

Tað var stór frøði í Noregi, tá ið kongurin kom heim aftur til landið. Tað var ikki minni frøði í Gjelstad familjuni, tá ið Thoralf í mai 1946 kom heim aftur við 3 ára gomlum soni og eitt ára gamlari dóttir.

Tey vóru hart rakt hesi 5-6 árin, hann hevði verið burtur. Thoralf átti seks systkin. Menninir hjá tveimum systurum vóru í somu stöðu sum hann, og teir fóru við í bardagan. Hvørgin teirra kom heim aftur. Systrarnar sótu eftir við hvør sínum lítlum barni. Ein systir misti mannin av sjúku, og elsti beiggin var deyður av sprengivanlukku. Hann átti tvey børn.

Aftur á hvalaveiðu Meðan bæði hvalakókaríini - "Thorhammer" og "Sir James Clark Ross", sum skrivað var um at byrja við, komu heim aftur í øllum góðum við kríglók, hevði Jahre a/s Cosmos mist bæði síni.

Teir fingur fatur á týsk-

Framhald á síðu 17

Skjótt rann saman millum Thoralf og gøtugentuna Monu. Her eru tey júst vígd í Gøtu kirkju.

Amnesty International Føroya Deild havt aðalfund

Hóskvøldið 15. apríl helt Amnesty International Føroya Deild aðalfund á Landsbókasavninum. Annika Sølvará legði fram ársfrágreiðing felagsins (Les alla ársfrágreiðingina á: www.amnesty.fo)

Erling Isholm legði roknskapin fram og nýggj nevnd varð vald.

Aftaná fundin greiddi Elin Reinert Planck, leiðari í Kvinnuhúsinum í Havn, frá um harðskap móti kvinnum í Føroyum og um arbeiðið hjá Kvinnuhúsinum.

Á fundi 19. apríl skipaði nýggja nevndin seg so leiðis:

Annika Sølvará, forkvinna
 Áki Johansen, næstformaður
 Erling Isholm, kassameisteri
 Jette Hoydal, nevndarlimur
 Katarina Petersen, nevndarlimur

Tiltakslimir eru Hildur Patursson og Anna Maria Persson, sum eisini er skrivari felagsins.

Minningarhátíð fyri krigssiglarar

Sunnudagin tann 16. mai verður árliga hátíðargudstænastan í dómkirkjuni í Newcastle til minnis um føroyskar og danskar sjómenn, sum sigldu undir bretskum flaggi undir seinna heimsbardaga.

Tað serliga við gudstænastuna í ár er, at Føroya Bispur, Hans Jacob Joensen, verður við til gudstænastuna, og at ein minnisplata verður avdúkað í kirkjuni. Roknað verður við, at hesa ferð verða serliga nógvir krigssiglarar við.

Aftaná gudstænastuna verður ábit, og síðan verður skipað fyri rundferð í Newcastle. Døgurði verður eisini um kvøldið.

Tey sum kundu hugsa sær at verið við kunnu venda sær til Atlantic Airways.

Ársroknaskapur 2003

P/F Føroya Livstrygging

Poetiboks 206 FO-110 Tórshavn Færøe-Islands
 Tlf +298 311111 - Fax +298 351110 - www.liv.fo - skattaskilgjøttunúmer 2984

Rakstrarroknaskapur 1. januar - 31. desember

	2003	2002
Tryggingargjöld tilsamans	167.220.427	149.315.439
Endurtryggingargjöld netto	-10.877.187	-5.703.606
Tryggingargjöld netto	156.351.240	143.611.831
Inntøkur av ilæguognum		
Fastagn	705.660	705.660
Rentur og vinningsbýti v.m.	70.033.342	65.036.070
Inntøkur av ilæguognum	71.539.002	65.741.730
Kursregulering virðisbrøv	584.109	-18.058.896
Inntøkur av ilæguognum tilsamans	72.123.112	47.682.834
Tryggingarveitingar		
Útgjöldnar veitingar	-73.262.749	-47.716.803
Endurtryggingarans partur	1.125.398	2.614.815
Tryggingarveitingar netto	-72.137.345	-45.101.988
Tryggingartekniskar avsetingar		
Hækking í tryggingartekniskum avsetingum brutto	-115.167.600	-134.825.178
Broyting í endurtryggingarans part	1.540.562	6.351.519
Hækking av tryggingartekniskum avsetingum netto	-113.627.039	-141.176.697
Tikið úr (+) lagt í (-) bonusútbæving	-15.135.290	20.403.454
Rakstrarútreiðslur av tryggingarvirkeemi		
Nýttakninganútreiðslur	258.546	264.191
Fyrirætlinganútreiðslur	-4.741.391	-4.328.270
Løn, eftirlit og ómakskan	-8.124.119	-7.808.097
Rakstrarútreiðslur áðrenn avskrivningar	-13.124.855	-12.398.558
Avskrivningar av LLV-útgjöld, innbúgv og akturum v.m.	-4.215.083	-4.498.002
Rakstrarútreiðslur av tryggingarvirkeemi	-17.340.039	-16.888.620
Útreiðslur av ilæguognum		
Fyrirætlinganútreiðslur	-2.614.389	-4.282.020
Rentuútreiðslur	-770.073	0
Avskrivningar av fastagn og skuldurum	137.998	145.772
Rakstur av fastagn	-706.379	-622.973
Útreiðslur av ilæguognum tilsamans	-4.228.839	-5.030.765
Fluttar ilæguinntøkur (-)	-1.265.435	-1.271.855
ÚRSLIT AV TRYGGINGARVIRKSEMI	4.740.365	2.230.224
Fluttar ilæguinntøkur (+)	1.265.435	1.271.855
Áðrar vanligar útreiðslur/inntøkur	8.135	-78.125
ÚRSLIT ÁÐRENN ÓVANLIKT ER TIKIÐ VIÐ	6.013.935	3.423.954
Óvanligar inntøkur	0	90.616
ÚRSLIT ÁÐRENN SKATT OG AVGJÖLD	6.013.935	3.522.770
Skattur og avgjöld	-513.767	-583.665
RAKSTRARÚRSLIT	5.500.169	2.939.005

Figgjarstöða

	31.12.2003	31.12.2002
OGN	51.12.2003	31.12.2002
Ilæguognum		
Fastagn	14.340.111	13.818.581
Figgjarilæguognum		
Partabrev	84.354.921	75.943.023
Lansabrev	1.321.243.805	1.115.387.280
Útlán	36.099.063	20.974.911
Innlán	63.670.105	158.518.059
Figgjarilæguognum tilsamans	1.505.668.994	1.371.823.223
Ilæguognum tilsamans	1.520.009.105	1.385.741.814
Áagn		
Áagn hjá tryggingartækanum	2.516.204	2.754.602
Áagn hjá tryggingartælagum	1.815.778	4.463.380
Ónnur áagn	156.800	783.100
Áagn tilsamans	4.520.282	8.001.112
Ónnur ogn		
Innbúgv, ech-útgjöld, aktur v.m.	7.236.884	9.169.122
Ónnur ogn tilsamans	7.236.884	9.169.122
Tiðaravmarkingar		
Renta útgjöldar	17.110.113	18.016.824
Áðrar tiðaravmarkingar	1.975.681	1.758.371
Tiðaravmarkingar tilsamans	19.085.794	19.775.195
OGN TILSAMANS	1.550.852.065	1.422.682.240

	31.12.2003	31.12.2002
SKYLDUR	51.12.2003	31.12.2002
Eginognum		
Partapeningur	500.000	500.000
Tiltaksgjöldur	73.752.279	68.252.109
Eginognum tilsamans	74.252.279	68.752.109
Ábyrgdarpeningur	25.000.000	25.000.000
Tryggingartekniskar avsetingar		
Bruttoavsetingar	1.402.518.366	1.294.922.036
Endurtryggingarans partur	-4.478.487	0
Tryggingartekniskar avsetingar netto	1.398.039.879	1.294.922.036
Tiltaksvirðugjöld	3.656.967	4.402.090
Avsett til bonusútbæving	29.705.847	14.570.557
Tryggingartekniskar avsetingar netto tilsamans	1.431.402.693	1.313.894.683
Skuld		
Frammanundargjöldin tryggingargjöld	16.922.340	11.348.248
Ónnur skuld	3.274.755	3.686.202
Skuld tilsamans	20.197.095	15.034.448
SKYLDUR TILSAMANS	1.550.852.065	1.422.682.240

Norsku blaðfólkini høvdu góða ferð í Føroyum

Fingu nágreiniliga kunning um viðuskiftini í Føroyum.

Í seinasta blaði greiddu vit lesarum okkara frá, at Hålogaland Avisforening var á vitjan í Føroyum í døgnum 22. til 25. mai. Hålogaland Avisforening er eitt felag fyri tey bløðini, sum koma út norðalaga í Noregi. Felagið hevði valt at hava sín ársfund í Føroyum. Hålogaland sigur ikki føroyingum so nógv, og er hetta veruliga heitið á einum bispadømi, sum fevnir um Nordland Fylke og nakað afturat. Við á ferðini í Føroyum vóru umboð fyri eini 20 bløð umframt onnur umboð t.d. fyri arbeiðsgevara-

felagið hjá bløðunum. Við hjúnarfeløgum taldi ferðalagið eini 40 fólk.

Fundurin í Føroyum byrjaði við, at Óli Jacobsen gav gestunum eina lýsing av føroyska samfelagnum. Greitt varð frá um fiskivinnu, fjølmiðlar og um politisk viðurskipti. og aftaná var sjálvur ársfundurin hildin. hesin vardi til út á seinrapartin.

Á fundinum vórðu onkur serlig evni viðgjørd. Eitt av teimum var verkætlanin "Avisen i skolen", har endamálið er at stimbra næmingunum til at gerast virknir blaðlesarar,

so teir harvið fáa størri áhuga fyri samfelagsviðurskiptum. Hetta ljóðar sera skilagott. Vit hava tilfar um hesa verkætlan. Skuldi onkur havt áhuga fyri hesum kann tað fáast á skrivstovuni hjá Føroya Fiskimannafelag.

Aftan á fundin fór ferðalagið ein siglitúr við "Norðlýsinum", har Birgir Enni borðreiddi við fiskasúp-an. Farið varð tó ikki so langt, tí veðrið var ikki til vildar.

Leygardagurin varð útferðardagur. Fyrst varð vitjað á "Dimmalætting", har gestirnir sóu, hvussu

frammalaga føroysk bløð eru á tøkniliga økinum.

Síðani varð farið til Kirkjubøar og aftan á var vitjað í Norðurlandahúsið.

Seinnapartin varð farið norðureftir, har vitjað varð í Gøtu. Fyrst varð hugt eftir nýggju kirkjuni, og síðan varð vitjað í gomlu bygdini í Norðragøtu, har fornminnissavnið í Blásastovu er sera áhugavert.

Um kvøldið varð døgurði. Her greiddi Óli Jacobsen frá sambandinum millum Noreg og Føroyar í 1.000 ár. Henda frágreiðing er prentað í blaðnum í dag.

Sunnudagin og mána-dagin fóru gestirnir avstað aftur, og teir lótu sera væl at ferðini og teirri kunning, tey høvdu fingið.

Um norsk bløð
Annars kann sigast, at umboðini fyri bløðini, sum komu higar, fyrst og fremst vóru umboð fyri lokalbløð. Í Noregi eru nøkur heilt stór bløð, sum koma út í fleiri hundrað túsund eintøkum, og sum eru at fáa í øllum Noregi hvønn morgun. Eitt av teimum er Verdens Gang - VG. Noreg er eitt stórt land og tí verða stóru bløðini prentað fleiri staðir í landinum, so tey kunnu koma út rættstundis.

Føroyski fyrireikarin Sulamith Finnbjørnsdóttir Wold úr Lørvík fær tækk fyri hvussu væl hon dugdi at skipa ferðina.

Afturat stóru bløðunum finst ein ørgrynna av lokalum bløðum, sum verða prentað heilt niður í nøkur fá túsund eintøk. Nevntast kann, at ikki færri en 3 samisk bløð verða útgivin. Tvey av teimum eru á samiskum, meðan eitt er á norskum.

Sagt verður, at tað eru lokalbløðini, sum hava vøkstur í Noregi í dag. Tey eru mong, sum bæði keypa eitt landsumfatandi blað og eitt lokalblað, men fleiri og fleiri keypa lokalblaðið.

Lofoten/Vesterålen
Eitt øki sum best kann sammetast við Føroyar er Lofoten/Vesterålen, har íbúgvartalið tilsamans er

nakað omanfyri tað í Føroyum. Grovt sagt kann sigast, at talan er um ein oyggjabólk, sum er í tveimum pørtum.

Í Vesterålen búgva eini 35.000 fólk. Her hava tey blaðið "Vesterålen", sum kemur út í øllum Vesterålen økinum. Upplagið er umleið 10.000 bløð. Tað er ein familja, sum rekur blaðið, og teir, sum standa fyri tí, eru faðir og sonur, sum báðir vóru við í Føroyum. Men umframt hetta blaði eru fleiri lokalbløð í Vesterålen, sum koma út í einstøkum kommunum í økinum. Eitt av hesum er Vesterålen Avis, har upplagið er 2-3.000 bløð. Tað sigur seg sjálvt, at her eru figgarligu møguleikarnir

Nakrir av luttakarunum.

Føðgarnir Karl Glad Nordahl t.v. og Karl-Einar Nordahl, sum reka blaðið "Vesterålen".

Hetta er høvdið á størsta blaðnum í Vesterålen.

T.v. er Are Andersen frá Helgeland Arbeiderblad og t.h. Tone Kristiansen frá Saltenposten, sum er lokalblað ikki langt frá Bodø.

munandi meira avmarkaðir. Hetta blaðið kemur bert út 3 ferðir um vikuna.

Í Lofoten er støðan tann sama. Her búa færri fólk, eini 23.000, og her eru eisini fleiri bløð. Hesi hava størri áhuga fyri fiskivinnu, sum fyrst og fremst merkir nógv fyri Lofoten, og tað vóru eisini umboð fyri hetta blaði, sum høvdu størstan áhuga fyri fiskivinnuviðurskiptum í Føroyum.

Annars lata norðmenn illa at fiskivinnuni á Lofoten leiðini. Flakavinnan hevur tað ikki gott, og her merkja tey í hvussu er hótanina úr Kina. Í Berlevåg vóru fyra virki. Tey eru øll stongd nú.

Stríðið stendur eisini ímillum útróðrarflotan og

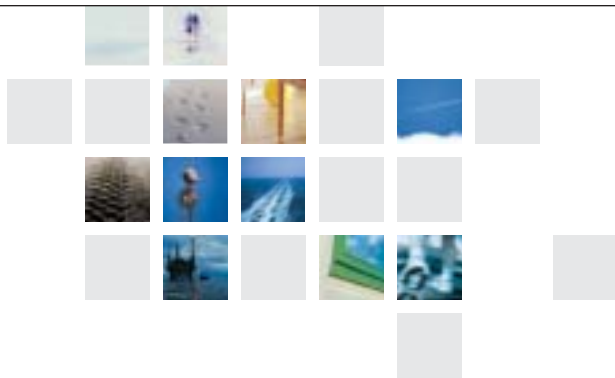
Hetta var minsti luttakarin!

trolaraflotan um býtið av toskatilfeinginum. So tað er heldur ikki stuttligt at vera fiskimálaráðharri. Ludvigsen, liggur sum lús millum tvær negl í hesum málinum. Ein yvirskrift í Vesterålen tann 22. apríl sigur, at “Høyre-topp hudfletter statsråd Ludvigsen”, og her er talan um hansara egnu partamenn.

Framvegis A-pressa Eitt eyðkenni fyri norska pressu í mun til danska er, at tað framvegis er ein stór A-pressa í Noregi. A'ið - stendur fyri arbeðara-flokkinn. Eitt dømi um hetta er Helgeland Arbeiderblad, sum kemur út í Mossjøen, sum liggur inni í landinum mitt ímillum sjógvin og markið til Svøríki. Blaðið skrivur einki um fisk, tí hetta økið liggur millum sjógv og landbrúk, og her hevur til allar tíðir verið nógvur handil.

Upplagið er 10.000 bløð, og er blaðið tí væl koyrandi. Men eins og í Sosialinum í Føroyum, so sæst ikki nógv til javnaðarpolitikk í hesum A blaðnum.

Vit vóna, at vitjanin hjá hesum ferðalagi kann føra til størri kunnleika um Føroyar í Noregi.

ÁRSADALFUNDUR

Boðað verður til ársaðalfund í Ognarfelag Tryggingartakaranna mikudagin 19. mai, kl. 17 á Hotel Føroyum

Dagsskrá:

1. Frágreiðing frá nevndini um virki felagsins í 2003
2. Framløga av grannskoðaðum ársroknskapi til góðkenningar og hvussu avlop sambært roknskapinum verður nýtt, sí § 29, stk. 3, í viðtøkum felagsins
3. Val av grannskoðarum
4. Møgulig uppskot, ið nevndin, stjórnin ella umboðsfólk ynskja at viðgera
5. Ymiskt

Allir tryggingartakarar í P/F Tryggingarfelagnum Føroyum eru limir í felagnum og hava rætt til at mæta á aðalfundinum, men skulu í seinasta lagi 5 dagar frammanundan aðalfundinum skrivliga boða høvuðsskrivstovu felagsins frá luttøku.

Tórshavn, tann 4. mai 2004
Nevndin

Kongabrugvin · Postsmoga 329 · FO-110 Tórshavn · Tel 345600 · Faks 345601 · tf@trygging.fo · www.trygging.fo

Frisørsveinur

Sóknast verður eftir sveini at byrja skjótast til ber.

Áhugað biðjast ringja 31 68 08 ella 22 12 40

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust og hondgjørdir goggar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Almanna- og heilsurøktarafelagið nýggjan formann

Majbritt Mohr er nýggjur formaður í Almanna- og heilsurøktarafelagnum.

Hon avloysir Mamy Dahl Sørensen, sum hevur verið formaður seinastu tvey árin. Mamy er nú leiðari á Dagtilhaldinum í Klaksvík.

Majbritt Mohr er 30 ára gomul, gift og eigur 3 børn. Hon varð útbúgvin almanna- og heilsuatstøðingur í Hillerød í 1998.

Í nevndini eru nú:

Majbritt Mohr,
Tórshavn, formaður
Mamy Dahl Sørensen,
Viðareiði
Marita Sivertsen,
Klaksvík
Sunneva Tyril,
Norðragøtu
Eyðna Hansen,
Kaldbak

Eykalimir eru:
Elisabeth Hentze,
Tórshavn
Anna-Britt Eið,
Hvalba

Tíðindaskriv frá Føroya Prentarafelag

Føroya Prentarafelag og Føroya Prentsmiðjufelag hava á fundi 27. apríl undirskrivað nýggjan 2-ára sáttmála, sum gevur prentarunum eina lønarhækking upp á góð 9%, harav er eftirlønargjaldið hækkað við 4,75%, so leiðis at eftirlønargjaldið frá 1. mai 2005 kemur upp á 8%. Harumframt vórðu gjørdar nakrar smávegis dagføringar í sáttmálanum.

Maðurin er Jákup Olsen

Vit hava nú fingið uppspurt, at maðurin á myndini, ið var víst í seinasta blaði, er Óli Jákup Olsen av Argjum, f. 1903

J. Broncks gøta 37 · Postboks 370 · FO-110 Tórshavn
 Tlf: 34 59 00 · Fax: 34 59 50 · booking@smyril-line.fo

WWW.SMYRIL-LINE.COM

NORRÖNA Country Festivalur á hvítusunnu

Fyrí hvønn
úr **800,-**

Á Vikuskiftisferðini til Danmarkar 28. – 31. mai verður skipað fyrí forkunnigum Country-festivali umborð á Norrönu, har Fimmbogi Lisberg og Pauli Jacobsen skipa fyrí.

So er tað nú, at tit country-nostalgikarar eiga at rakna við og leggja tykkum á telefonina. Frá 28. – 31. mai fara vælsvingandi country-slagarar at runga umborð á Norrönu og kendir luttakarar úr inn- og útlandi, fara at tryggja tykkum eina væleydnaða og ógloymandi country-ferð.

Á heimferðini úr Hanstholm luttaka donsku Country-bólkarnir Vest & Blus úr Esbjerg og Hjørring-Hirtshals Country Show Dance.

Millum framförlurnar fer kendi country-guru'in Petur Rouch at leggja plátur á – við øðrum orðum: undirhald uttan íhald.

Luttakarar eru:

- ✓ Jens Lisberg
- ✓ Ragnar í Vík
- ✓ Rúni Lisberg
- ✓ Ólavur Højgaard
- ✓ Erling Berg
- ✓ Petur Rouch
- ✓ Vest & Blus úr Esbjerg
- ✓ Hjørring-Hirtshals Country Show Dance

TILTØK UMBORÐ

- ✓ Undirvíst verður í Country-Dansi á heimferðini
- ✓ Umboð verður sòla av lutum, ið hoyra heima í Country & Western høpi.

COUNTRY-CRUISE

Prísirnir eru hesir:

Couchettir	800,-
4 koyggjukamar v. wc/bað innv.	900,-
4 koyggjukamar v. wc/bað útv.	1.000,-
3 koyggjukamar v. wc/bað innv.	1.200,-
3 koyggjukamar v. wc/bað útv.	1.400,-
2 koyggjukamar v. wc/bað útv.	1.700,-

Prísurin fatar um ferð fram og aftur á farleiðini Tórshavn-Hanstholm (matur og drykkjuvørur ikki íroknað).

Vistfrøðilig snellulodd

Tað verður nógv tosað um vistfrøðiliga veiðu. Og hetta prát er nú eisini komið inn á snellulodd, sum vanliga eru úr blýggi. Vit vísa til tekstin á hesi mynd. Tann, sum hevur hug at vita meira, kann ringja til Torkell á tlf. 503297.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
 ella send eitt fax á 31 87 69

gegur
MEIRI
 MINNI

VISTFRØÐILIG SNELLULODD

Ongin blýggjdálking

Vísið viljan í verki

Torkell
TEL 503297

Eingin rustur
 Sjáldnari fast
 Meltast minni
 Minni tap av reiðskapi
 Áralangar royndir við galvaniseraðum loddum

FØROYINGAR !

Verið teir fyrstu at lýsa við vistfrøðiligum fiskiskapi við húki, á internetinum og úti í verðini.

Framhald av síðu 12

um hvalakókarí “Walther Raw”, sum varð latið norðmonnum sum krígsendurgjald. Tað var bygt í 1937 og fór í vinnu við norskum skjúttum. Hetta kókaríið var tað mest framkomna tekniskt, og hevði verksmiðju, ið framleiddi úrdráttir úr øllum tí tilfarinum, ið kundi nýtast av hvali. Skipið var so illa farið, at tað kostaði Jahre reiðarínum 9 milj. kr. at umvæla tað. Tað eydnaðist at fáa tað í vinnu á heystið 1946, og tað kom at eita “Cosmos 4”. Samstundis stóð eitt nýtt kókarí í gerð, og tað kom at eita “Cosmos 3”.

Á heysti 1946 fór Thoralf umborð á “Cosmos 4”, og hann tók upp aftur sítt gamla starv sum tangaformaður. Um summarið lá “Cosmos 4” í dokk í Kiel í Týsklandi. Tá var hann ofta sendur niður har fyri reiðarið at hava eftirlit við, at arbeiðið varð gjørt til lítar. Stundum var familjan við í Kiel og helt feriu har.

Thoralf var føroyavinur burtur av eins og børnini

Tey finga børnini Thor og Anna Elina. Seinni eru komin 5 barnabørn og tvey langommu- og langabbabørn.

hava følt seg knýtt at Føroyum. Í mínum hugaheimi var hann ein trúgvur vinur. Ein álitandi og góður familjumaður og sera humoristiskur. Honum dámdi væl at syngja, og hann hevði eina vakra rødd. Tað var okkum altíð ein fragd at vera saman við honum, tá tey av og á komu hendan vegin at ferðast, ella vit fóru til Sandefjord, har tey høvdu eitt sera hugnaligt heim. Har høvdu vit tað altíð gott saman.

Thoralf fekk 2 medaljur sum viðurkenning fyri sína lutlæsku í bardaganum fyri eitt frælst Noreg.

Fylgibrøvini ljóðaðu so:

Krigsmedaljen. Vi Håkon Norges Konge kunngjør, at Vi har gitt krigsmedaljen til Kvartermester Toralf Gjelstad for fortjenstfuld innsats

i den Kongelige Norske Marinen under krigen. Påtegnet i London 19. maj 1949.

Her er triggjar undirskriftir. Ein av teimum er Ny-

gårdsvold forsætismálaráðharri.

Fortjenstmedaljen. Kvartermester Thoralf Gjelstad.

Har tjenestegjort i Rigets Krigsmakt utenfor Norge i Sjøforsvaret - Marinen fra 16. oktober 1940 til 8. maj 1945 Norge takke Deg for Din innsats i Frihetskampen

Olav Rex Forsvarsjef Tore Harve, Sjef for Sjøforsvaret.

Her eru Mona og Thoralf í 1988 í samkomu hjá eftirkomum hjá teimum, sum bygdu Rituvík.

Thoralf doyði 24. september 1993, 88 ára gamal. Mona er í dag 82 ára gomul, og hon hevur sjálv latið upplýsingar og myndir til hesa frásøgn. Tey finga tvey børn, og hon

eigur 5 ommubørn og 2 langommubørn. Vit senda henni eina heilsan.

Her sæst Thoralf saman við svági sínum Palla, sum var skipari hjá Joensen & Olsen í eitt mannaminni.

Norskir hermenn í bindiklubba í Havn

Í samband við frásøgnina um “Horten”, sum eisini verður lýst í aðrari grein, endurgeva vit tað, sum Niels Ihlen skivar um

hetta skipið. Hetta er eisini ein frálík lýsing av søguni hjá norðmonnum í Føroyum undir krígunum.

Niels Ihlen

I slutten af mai fikk jeg officiel visit på konsulatet av en ung norsk marineofficer, løytnant Chr Kahr, som meddelte mig, at han var kommet med en bevæbnet norsk hvalfanger “Kos 5” (hvis navn senere ble forandret til “Horten”), og at den skulle delta i vaktholdet rundt Færøyanne og konvoitjeneste. Jeg gjorde gjenvissitt den næste dag. Løytnant Kahrs lot mannska-

pet ta opstilling på deket, jeg hilste på dem og sa jeg var glad over å se dem, og at konsulatet var gla over at hjelpe dem, hvis der var sivile spørsmål eller andre vanskeligheter, som de tænkte seg vi kunne hjelpe dem med. I juli kom der en hvalbåt til under kommando av løytnant Woltersvig. Denne fik navnet “Risør”. Med offiserer var hver av båtene bemannet

med ca. 40 mann og gaslene var staute, flotte karer, som når de hadde landlov satte sit preg på bybildet, og jeg var helt stolt over å ha dem her oppe. Offisererne ble faste gjester i mitt hjem, og vi hadde mye hygge sammen i de to årene, som kom. Nå mener jeg ikke at det siste, hverken for offisererne eller meg, var hovedsaken. De hadde en meget streng tjeneste

med konvoiering av forbindelsesruten mellem Færøyanne og Skotland og avpatruljering av farvandet, og da vesentligt øst for Færøyanne. Både jeg og mange færøyske hjem gjorde derfor alt vi kunne for, at de korte landlovene kunne bli så hyggelige og festlige sum muligt for dem. Engelskmennene gjorde også sit. De lot alle norske få adgang til sine kantiner og holdt engel-

ske offiserer ett ball var altid offisererne og jeg innbudt. Offisererne og jeg holdt derfor i slutten av juni et offiserball for å gjøre gjengæld. Jeg var hele tiden nesten mot min vilje blitt drevet inn i en firesidig selskabelighet, færøysk-engelsk-dansk-norsk, som var ganske overveldende og som tog meget hårdt på økonomien. Utenriksdepartementet hjalp selvfølgelig ikke

Framhald á næstu síðu

til.

Det færøske folks nasjonale høytidsfest er Olsok. Festen varer offisielt i halvannet døgn, men er faktisk for færøyingane både 16., 17., og 18.mai. Merkelig nok er færøyingene det eneste av de nordiske folk, som helt siden Olav den Helliges død på Stiklestad, har høytideligholdt dagen.

Gestir hjá Kjartan Mohr

Allerede i juli skulle "Horten" ha sitt årlige ettersyn og ble satt på bedding på skibsværftet i Tórshavn. Direktøren der, Kjartan Mohr, tog sig av officererne på alle måter og etter hvert ble Mohrs hjem deres faste opholdssted, når de var i havn. Da regningen fra skibsværftet forelå hadde ikke sjefen, løytnant Kahr, penge til å betale for og kom til konsulatet og forklarte, at han meget nødig ville be engelskmennene om penger, da han hadde fått besked i London om, at han kun sto under engelskmenne operativt, men han skulle klare alt andet selv. Jeg bestemte mig derfor til å gå ut til sjefen, kaptein Crowther, og be om regningen, og sa til ham at vi norske gjestene gjerne ville greje det økonomiske selv, og at konsulatet derfor ville betale. Til min store overraskelse svarte han, at han mente dette var "Bondens hest og bondens havre", for engelskmennene finansierte jo, etter hans mening, hele den norske krigsførsel. Jeg fortalte ham til hans store overraskelse, at dette slet ikke var tilfelle, at den norske regering ved hjelp av den norske handelsflåtes inntægter ikke bare finansierte krigsførselen, men også betalte renter og avdrag på utenlandske stats- og kommunelån fra før krigen. Dette foranlediget, at konsulatet sendte ut en redegørelse om disse forhold i færøske aviser, og dette virket nok temmelig overraskende på mange.

Vildi heldur doyggja enn at fara á skrivstovu
Det kom nokkså snart nye sjefer på begge båtene, på "Risør" løytnant Botten. Allerede ved sin offisielle visitt hos meg klaget han over, at det var noget galt med hans ben. Han hadde vanskelig for å gå. Det ble stadig dårligere, og jeg sendte lege ud på skibet, og han mente at spesialistbehandling i

Storbritannien var nødvendig, men løytnanten nektet bestemt å opgi sin kommando. Han likte seg godt, og han var redd for at han ved et lengere hospitalsophold muligens ville bli beordret til annen tjeneste, kanskje i land, og kontorarbejde var det værste han viste. Men han ble stadig dårligere, og tilslutt så jeg ingen anden utvej enn å snakke med captain Crowther, den engelske marinesjef, og han ga ham ordre til øjeblikkeligt å reise til Storbritannien. Botten kom etter en måneds behandling tilbake, tilsyneladende meget bedre, men det var en kortvarig glede. Etter en måneds tjeneste eller to, hvor hans eneste afveksling under landloven var å ta en bil op til meg, sitte og prate litt, og så en bil ombord igjen, ble han dårligere. Jeg reiste til Storbritannien i september-oktober, og fikk han pludselig et alvorligt tilbakefall, ble kjørt på sykehus og døde fire dage etter indlæggelsen. Min vikar, landsrettsagfører Waagstein og Utenriksdepartementets utsending, herr Thingvold, arrangerte begravelsen hvor engelskmændene viste ham den sidste ære med fuld militær honnør.

"Horton" bumbaður
Tyske bombefly var, som jeg har nævnt, på denne tiden stadig over os, og den 8. november ble "Horton" angrebet. De kastet bomber og skjøt med maskingevær. "Horten" lå like utenfor kajen og deres maskingeværer svarte det de orket. En av maskingeværskytterne Knut Øre Andersen og en til ble truffet og sendt i land opå hospitalet. Jeg kjørte straks derut og den førstnevnte døde like etter jeg kom dit, mens den anden, Reidar Horn, ble operert og klarte sig godt, selvom han ikke ble tjenestdygtig på flere måneder. Like etter besøket på hospitalet tog jeg en af de norske motorbåtene og reiste ut til "Horten" for å fortelle dem hva som var hent med deres to kamerater. Det ble stor sorg og Øre Andersen ble begravet med stort opbud fra den engelske marine og med fuld militær honnør. Desverre var "Horten" i tjeneste så kameraterne fikk ikke anledning til å delta, men da de kom tilbake marsjerte hele mannskapet med det norske flagg i spidsen ut på kirkegården og tok det sidste farvel.

Hetta er norski parturin av kirkjugarðinum í Havn. Niels Ihlen bílegði 20 gravpláss. Tíbetur varð ikki brúkt fyri teimum øllum. Men sjálvur varð hann gravlagdur her, tá hann doyði í 1966. Hansara grøv er longst t.v.

Tyskerne var imidlertid iherdige på den tiden. Allerede 9 dager etter ble "Horten" igjen angrebet og bombene falt rundt skipet uten å treffe, men de mistet en mann, Arne Struk, over bord. Da de kom og meddelte det fikk jeg anledning til å være med engelsk M.T.B. ut for å lete etter ham, men den sterke strømmen gjorde at vi ikke kunne finne ham. Nok så merkelig var det å se all den fisken, som bombene hadde svi-meslått, og som lå og fløt på havflaten. Det var mange tonn som nok ville være en kjærkommen gave, men desværre var det ingen båter i nærheten som kunne samle den op.

Norskur

kirkjugarður

Da jeg nå syntes det gik temmelig varmt for seg og tænkte, at vi kanskje ville få flere døde, henvendte jeg meg til kirkevergen i Tórshavn og ba om å få lov til å kjøpe tyve gravplasser ved siden af de to norske, som allerede lå begravet på kirkegården, slik at eventuelle flere norske døde kunne ligge ved siden af hinanden i stedet for å bli spredt rundt på kirkegården. Dette ble gjort, men heldigvis ble det ikke bruk for alle, det ligger ni norske menn, kvinner og barn derute. Det var rørende å se hvordan den færøske befolkning hver gang det var en norsk begravelse, deltok både med blomster og i begravelsesfølget. Det var en af de ting, vi aldri vil glemme dem for. "Den norske kirkegården" i Tórshavn

blir vedlikeholdt av generalkonsulatet og hyggelig er det å se hver jul og 17. mai, at kjente og ukjente færøyingar til stadighet legger blomster og granbar på gravene til disse norske krigsdøde. At disse gravene blir så vakkert vedlikeholdt og holdt så høyt i ære kan kanskje være en liten trøst for deres nærmeste etterlatte hjemme i Norge.

Tá leitað varð eftir minum sum ikki vóru til

Da "Horten" blev angrebet for annen gang, mens den lå klint op under fjellsiden på Nólsoy ga sjefen, løytnant Andersen, ordre til - så håpløst det enn ville være å få treff - å avfyre fire tons kanonen mot flyet, da det kom inn i sit andet angreb. Kulen må ha gått like forbi, for de så at flyet kastet på sig. Kulen fortsatte og falt med et stort plask omtrent 400 meter utenfor den lille bygden Skopun i den meget trafikerte Sko-

punfjorden. Alle skip som kom nord eller vest fra til Tórshavn passerte den. Innbyggerne i Skopun, som jo ikke viste hva foregik, rapporterte at de hadde hørt fly og sett en stor vannsøyle reise sig. Da marinestasjonen i Tórshavn fikk denne meldingen tenkte offisererne der heller ikke på angrebet på "Horten" og trodde, at det var kastet miner i fjorden derute. Minesveipere ble rekvirert fra Scapa Flow. De sveipet derude i flere dager, selvfølgelig uten resultat, inn til de endelig fandt ut hva "minen" var.

Jeg skal ikke trette med å fortelle i detalj om den nok så ensformige tjeneste som båtene hadde, det var stadig konvoiering og patruljering, men med landlov for en dag eller to en gang imellem, og da hadde vi det mange ganger svært morsomt og hyggeligt.

Í bindiklubba

Der var to syklubber i

Tórshavn. Disse slo sig sammen en aften og inviterter offisererne og noen andre til dansemoro, og det ble riktig en festaften som resulterte i en ganske morsom episode. En av damene sa i en tale, at vi selvfølgelig også var velkommen i de almindelige symøtene hver torsdag, men da måtte vi ha handarbejde med. Spøkefuglen, joviale førstemas-kinist på "Horten" løytnant Lauritsen, møtte da første torsdag med håndveske, tog straks sit strik-ke-tøj op og begyndte øyeblikkelig med: "Har dere hørt" og "Har dere hørt" og kom med de mest fantastiske historier om hva som var foregått i byen, alt mens han strik-ke-t i vei. Damene mottok ham med stor jubel, og jubelen ble ikke mindre, da han lidt senere trakterte dem med en drink som takk for sidst. Men en modig mand må man indrømme at han var.

Hetta eru gravirnar hjá teimum báðum, sum eru umrøddir í frásøgnini hjá Niels Ihlen.

Bjargingarútgærð

á sjógvi og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkiútgærð, bjargingar og trygdarútgærð.

Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
í ymiskum støddum.

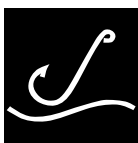
Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

Bege Line System

with approx. 3000 hooks

Áhugað kunnu
ringja 21 60 79

Had very little use. Just as new.
£5,000 ono.

For more information contact

Robert Leask
4 Norstane
Lerwick
Shetland
ZE1 0QG

Telephone 01595694512

Or email us at norstane@btinternet.com

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatións	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgærð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Nýggir tónar í fiskimálaráðnum

Vit hava aðra staðni í blaðnum tíðindaskriv frá fiskimálaráðnum í samband við spurningin um bankaloyvi til nøkur línuskip.

Uttan at taka stöðu til júst hetta málið, so hoyrast nýggir tónar frá eini almennari umsiting. Talan er nevniliga um eina kvalifiseraða lögfrøðisliga viðgerð, har fyrst verður spurt um, hvat lógin sigur og síðan verður ein niðurstaða gjørd, sum í hesum førinum gevur borgarum viðhald. Vit hava ótaldar ferðir víst á, at høvudsreglan hevur annars verið tann, at fyrst verður spurt um, hvør “politiski viljin” er, og síðan verður restin lagað eftir tí.

Vit kunnu tí bert fegnast um, at tað endiliga visir seg at tað úrslit eru við at spyrjast burtur úr stríðnum fyri at gera Føroyar til eitt rættarsamfelag.

Fer nýggja leiðslan í fiskimálaráðnum at halda áfram á hesi leið, so hevur hon í hvussu er nátt einum úrsliti, ið er týðningarmiklari enn flest onnur avrik.

Eingin bati við fjølmiðlunum

Tíverri tykist tað soleiðis, at politiska skipanin eins og fjølmiðlarnir als ikki fylgja við í hesi gongdini. Tað er júst hetta málið eitt prógv fyri.

Tað byrjar við tíðindum

Soleiðis virkar ein politisk tíðindastova hjá einum flokki. Bert tað at ein tingmaður “undrast” og “ikki skilir” okkurt er nóg mikið til, at hetta kann gerast tíðindini, uttan mun til, um tað er nakað grundarlag fyri hesi undran ella ikki. Og hetta verður slúkt og endurgivið av tí almenna tíðindastovninum. Uttar Føroya, hóast minst ein “faktuellur feilur” er í tíðindunum, og tað er grund fyri at eftirkanna, um tað eru fleiri. Men hetta er í samsvar við almenna tíðindapolitikkin hjá Jógvan Jespersen um at sannleiksvirði á politiskum tíðindum ikki skulu eftirkannast. Her gongur eisini sjón fyri søgn. Hetta er ein mannagongd, sum beinleiðis verður stuðlað av lögtingsins umboðsmanni.

í fjølmiðlunum um, at Torbjørn Jacobsen reisir málið á ein slíkan hátt, at tað verður røð upp undir, at her kann ikki alt rugga rætt. og her ber enn einaferð til at staðfesta “etik-

in” hjá føroysku fjølmiðlunum.

Tjóðveldisflokkurin hevur greitt lagt eina strategi, har tað snýr seg um at nýta eitt og hvørt høvi at koma fram at í

fjølmiðlunum. Hetta prógv ar bert teirra dugnasemi á tí økinum, og at skúlapengarnir hjá Høgna Høydal á RUC vórðu sera væl givnir út.

Hetta eydnast eisini stórt sæð hvørja einastu ferð uttan mun til, um talan er um verulig tíðindini ella ikki, men tað var tað ikki í hesum førinum samb. umrødda tíðindaskriv, sum ikki er mótsagt.

Her skal bert verða víst til samandrættin av hesum tíðindum, sum er tikin frá heimasíðuni hjá útvarpinum.

Tað einasta ítøkiliga í tíðindunum er, at Torbjørn Jacobsen “undrast”, og at hann ikki “dugur at skilja” avgerðina hjá landsstýrsmanninum. Tað einasta “faktuella” í málinum er, at Føroya Banki er ein partur av øllum Føroyaøkinum, tá fiskidagar verða lutaðir. Hetta er beinleiðis skeivt. Ein og hvør veit, at Føroya Banki er eitt øki fyri seg, har fiskidagarnir ikki eru partur av almennu lóggávu.

Annars verður sagt, at 30 onnur skip hava krav uppá sama rætt sum hesi bæði skipini. Ein pástandur sum grund er fyri at halda er tikin úr leysum lofti. Við royndunum av kelduni skuldu allar grundir verið fyri at eftirkanna henda pástand, men tað

verður ikki gjørt.

Tað avgerandi er, at endamálið við hesum tíðindum er at fáa givið lurtarum og lesarum ta fatan, at tað ruggar ikki rætt við landsstýrsmanninum, og at tað er sama skil hjá honum sum hjá hansara undanmonnum, meðan verunleikin er beint tann øvugt!

Ein kann tí spyrja, hvussu tað kann bera til, at einstakur tingmaður kann fáa sína “undran” í útvarpið, og annars eisini í hinar miðlarnar sum tíðindi, áðrenn tað í heila tikið verður staðfest, um grundarlag er fyri undranini ella ikki. Tað er uttan iva aðrir tingmenn sum við góðari grund undrast yvir bæði eitt og annað uttan at hetta hevur tíðindaáhuga!

Kanna ikki sannleikavirðið við stuðuli frá umboðsmanninum. Hetta reisir aftur spurningin, um útvarpið virkar sum ein privat tíðindastova fyri einstakar lögtingsmenn við ávísu politiskum liti.

Fyrst er at siga, at hesin tíðindaflutningur er fullkomiliga í samsvar við almennu fráboðanini hjá Jógvan Jespersen um, at politisk tíðindini verða borin uttan at sannleiksvirðið á teimum verður

eftirkannað. Ein kann illa siga Torbjørn Jacobsen ringan fyri, at hann ger sær dælt av hesum.

Men hetta kann ikki vera nakar serligur tryggleiki hjá øðrum, ið halda at tey hava eitt lógarásett krav uppá, at tíðindini er so álítandi, sum tey nú einaferð kunnu vera.

Vit borgarar áttu ikki at funnið okkum í hesum, men her gerst einki. Við nýggju ónýtiligu stýrisskipanarlógini varð útvarpsnevndin, sum kundi hava ein møguleika at gera vart við seg, avtikin.

At kera til útvarpsstjóran er nyttuleyst. Sambært honum verða eingi mistøk gjørd í tíðindaflutninginum. Tí kann eina kera hjá t.d. lögtingmanni bert gera hann verri fyri hvat tíðindaflutningi viðvíkjandi hansara egnu “undran” um tað sum hendir, viðvíkir.

Og at kera til lögtingsins umboðsmann kann eisini bert gera eins egnu stöðu verri. Hann hevur eisini beinleiðis góðtikið frásøgnina hjá útvarpsstjóranum um, at tað er ikki neyðugt at eftirkanna sannleiksvirði í slíkum tíðindum sum hesum.

So tá vit tosa um politiskt stýrðar fjølmiðlar aðra staðni, kundu vit kanska farið at hugt eftir okkum sjálvum. Men tað verður heldur ikki gjørt!

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Føroyska flaggdagin, 25. apríl, vóru minus 5,2 stig og lot av vestri her hjá okkum. Her hevur verið lítið at skriva um; størri rækjutrolararnir fáa nógva rækju, men støddin á henni kundi verið betri. Virkini taka ímóti øllum, so tað gongur, og sum eg skilji, komu teir upp ímóti 70 tonsum av rávøru um døgnið, og tað eru teir væl nøgdir við.

Smábátarnir eru byrjaðir at avreiða rognkelsi til Sisimiut Food, og fiskiskapurin er í ordan, sum eg skilji á teimum. Teir koyra rognini í plasttunnur við spenniloki á, tí tað er lættari hjá teimum at hava við at gera. Prísurin á rognunum er 20 kr. fyri kg.

Ein einsamallur maður í jollu kom sleipandi við tveimum ísbjarnum, sum hann hevði skotið út fyri Sisimiut. Í vikuni, sum fór, vóru nakrir, sum høvdu skotið ein náhval inni í Amertloqfjørðinum, sum liggur sunnan fyri Sisimiut. Náhvalurin hevði eina tonn, ið máldi 2,2 m.

Sjálvur havi eg sæð

tríggjar náhvalir, og tann fyrsta sá eg inni í Amertloqfjørðinum við mínum báti. Vit vóru tríggir um borð, og tað var blikalogn. Hann var tvær ferðir uppi, men teir vóru ov seinir at skjóta, so vit lögdu stilt í um ein hálvan tíma uttan at síggja nakað til hann aftur. Vit vóru á veg inn at fiska tosk, og tá vit høvdu siglt ígjøgnum streymin við bygdina Sarfanguak, møttu vit einum báti, sum var á veg til Sisimiut. Eg rópti so á hann og fortaldi honum, hvar vit høvdu sæð náhvalin. Teir takkaðu fyri upplýsingina, men tað var farið at skýma, og teir stungu ov djúpt, so teir sluppu ikki út ígjøgnum sundið fyrr enn morgunin eftir. Annan dagin eftir komu teir inn aftur at fiska, og tá høvdu teir fingið hvalin. Hann hevði eina brotna tonn, sum var um 16-18 cm tjúkk og var umleið 20-25 cm long. Hvalurin var heilt vist ein, sum var á veg til okkurt ellisheim, tí tenninar í kúluni vóru næstan slitnar heilt niður.

Tann næsta náhvalin sá eg í Iterleqfjørðinum. Tað var eisini blikalogn tá, og vit sóu hann tvær ferðir, men mjørki var, so har gjørdist einki. Tann triðja náhvalin sóu vit við eina niðurlagda bygd, sum eitur Saqartlit. Tað vísti seg, at hann var blivin jagstraður allan dagin, meðan vit vóru í Sarfanguak og avreiddu. Hesin hvalurin var “besnissaður”; tað var byrjað at skýma, tá eg sá hann fyrstu ferð, og hann svam tætt inni undir landi, so hann var ringur at síggja. Makkarin stóð klárur at skjóta, men tíverri sá hann ongantið hvalin. Tá vit so komu til hinar bátarnar, fortaldu teir, at teir høvdu jagstrað hann allan dagin, men á sama hátt sum eg høvdu teir sæð hann kloss í klettin - og bara skallan undan. Men teir høvdu sæð eina tonn, sum hann hevði, og hon var um 2 m long.

Tann 26. apríl vóru minus 5,1 stig og eitt lot av norðri. “Lómur” landar í Illulissat, og hetta er annar túrur, teir landa har

Menn eru í ferð við at fletta eina ísbjörn.

uppi. Fyrra túrin høvdu teir um 100 tons, og nú høvdu teir um 80 tons. Teir roknaðu við at fara út aftur um kvøldið.

28. apríl var stilli og + 3,6 stig. “Natarnaq” kom inn at landa. Teir byrjaðu túr tann 28. mars í Eysturgrønlandi og endaðu so vestanfyrir; teir hava gott 480 tons inni og roknaðu við at byrja nýggjan túr dagin eftir.

“Sermisut” er í Manitsok og landar. “Akamalik”, “Kiliutaq” og “Markus” eru í Nuuk og landa. “Polar Nanok” hevur eisini lagt

gott 430 tons upp í Nuuk. “Nanok Trawl” kom eisini inn hendan dagin við sjúkum manni. “Sattuaq I” legði 28 tons av livandi krabba upp her; teir royna niðri við Fiskanessleiðina.

Tann 29. apríl vóru + 1,8 stig og stilli. “Polar Nagtoralik” kom inn við sjúkum manni. “Sattuaq II” er á veg til Nangtoralik at landa; teir hava 45 tons inni av livandi krabba. Teir byrjaðu túr tann 22. apríl, men máttu gevast at draga, tí tað bleiv ov nógv rull, og tað er ikki gott fyri krabbarnar í tangunum.

Annars hevur verið av besta veðri hjá teimum, og teir hava drigið 3.899 teinar, sum gevur 11,5 kg uppá teinin. Hetta er tað mesta av livandi krabba, sum eg havi hoyrt um, sum er landað til eina verksmiðju her yviri. Annars kemur eitt sindur av krabba upp til verksmiðjuna, og tað eru teir smáu bátarnir, sum royna inni í firðunum, sum landa.

1. mai var + 1,5 stig og stilli. Tað eru gingin 25 ár, síðani vit finga heimastryi, so um eg livi og havi heilsuna, so ganga líka nógvar ár, til vit fáa sjálvstýri. Eg rokni ikki við, at eg upplivi tað, men kanska míni abbaðórn koma í ta stöðu, at tey skulu bróta upp um armar. “Polar Timmjarmiut” kom inn higar at taka pakning og salt, teir skulu til Nuuk at landa, tí alt er fult her. Teir hava fiskað í 14 dagar og hava gott 420 tons. “Polar Nanok” kom eisini inn eftir einum trolu, sum lá her. Báðir trolararnir fóru avstað aftur, so skjótt teir vóru lidnir.

Søguligt skjal

Vit finga um dagarnar hetta skjal sendandi frá Honnu Lisberg, sum í nógv ár hevur verið virkin í okkara fakfelagsrørslu. Hetta er eitt bræv, sum er skrivað av Mourentius við Stein í samband við stovnanina av Føroya Arbeiðarafelag í 1925. Um Mourentius kann stutt sigast, at hann var annar av teimum báðum tingmonnunum, sum fyrstu ferð vórðu valdir á ting fyri javnaðarflokkin í 1928. Hin var Petur Mohr Dam. Greitt er at Mourentius brennir fyrri sakini og av brævinum sæst eisini, at upprunaliga var ætlanin, at fiskimenn skuldu gerast limir í FA, men tað hendi so ikki.

Tórshavn, hin
18.desember 1925.

Starvsbrøður og stríðsfelagar,
Heilir og sælir allir tit umboðsmenn fyrri teim arbeiðsmannafeløgum og Føroya fiskimannafeløgum sum har samlast á fund til at samrøðast um og starvast fyrri tí stóra endamáli at samla allar landsins verkamenn bæði á sjógvi og landi, á bygd og bý í eitt tryggari samfelagslív enn tað higartil hevur verið.

Eg vóni og ynski at hetta stóra tiltak, ið her er byrjað, vil sláa og festa djúpar røtur og bera góðan ávøxtur til sigur og heiður fyrri tað stóra føroyska arbeiðsmannaliðið.

Enn tróta arbeiðsmannafeløg í fleiri stórum bygðum og er tað eisini áhuga-

vert at strevast fyrri at fáa fleiri arbeiðsmannafeløg stovnaði.

Aldri kemur gongd á framburðin hjá tí arbeiðandi fólki í Føroyum fyrri enn vit allir samlast og semjast um málini og sjálvir lið um lið ber øxina framm til hogg, tí tá vera vit landsins trygga og bergfasta .., sum aldri, aldri verur niðurbrotið.

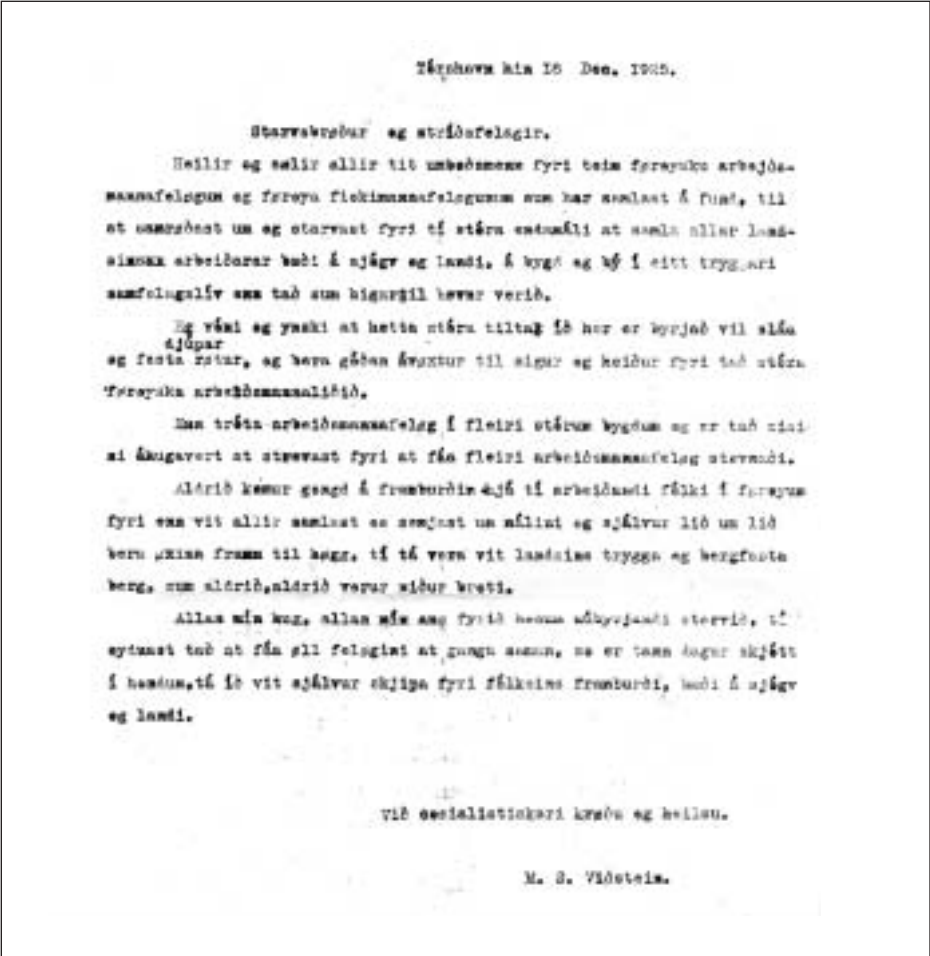
Allan mín hug, allan mín ans fyrri hesum nýbyrjandi starvi, tá eydnast tað at fáa øll feløgini at ganga saman, so er tann dagur skjótt í hondum, tá ið vit sjálvir skipa fyrri fólksins framburði, bæði á sjógv og landi.

Við sosialistiskari kvøðu og heilsu

M.S.Viðstein

Maurentius Sofus Viðstein var føddur í 1892. Hann var valdur inn á ting fyri javnaðarflokkin í 1928. Hann var tingmaður í 8 ár, seinastu tvey árinu úttanflokka. Hann byrjaði sum nógvir við at vera fiskimaður, men lívsstarvið hjá honum var at vera prentari. Hann hevur skrivað nógv, men í hesum sambandinum hevur tað áhuga, at hann var fyrsti formaður í Føroya Arbeiðarafelag, 1925-31.

Brævið, sum Mourentius við Stein skrivaði í samband við stovnanina av Føroya Arbeiðarafelag í 1925.

RUSSLAND - ein heilt onnur verð

Eftir áheitan frá vinnuni gjørdi Menningarstovan av at standa fyrri einum landabási á eini lokalari fiskivinnuframsýning FISH 2004 21.-24. apríl í Moskva. Hetta var ein góður móguleiki hjá føroyingum at koma at kenna tann russiska marknaðin: Hvat ynskir tann russiski kundin, bæði tá tað snýr seg um sjómat og um tænastrætur til russiska flotan, sum veiðir á havleiðunum rundan um Føroyar.

Meiri sjónlig
Tað vísti seg at vera stóru áhugi fyrri einum føroyskum landabási, hóast framsýningin FISH 2004 var ein lítil, lokal framsýning. At framsýningin var lítil nívdí tó ikki Menningarstovuna, tí væntast kann ikki, at framsýningar í Russlandi eru á sama støði, sum vit kenna tær um okkara leiðir. Heldur var hetta mett sum ein fyrimunur, tí føroyingar á tann hátt vóru meiri sjónligir millum russar, enn um vit vóru ein av fleiri útlenskum fyrirkum.

Heilar 13 fyrirkur og 3 kommunur luttóku á landabásinum, har tær móti gjaldi nutu gott av tulkahjálpi, russiskum faldara, skipaðum fundum og øðrum tænastræm.

Skipaður fundarbásur
Føroyski landabásinum varð skipaður sum fundarbásur, har avtalar frammanundan vóru gjørdar við russiskar fyrirkur, herundir reiðari og fiskakeyparar. Fleiri fundaravtalar fingust í lag og gjørdi hetta, at fyrirkurnar finga eitt innlið í, hvussu russiski markaðurin virkar, hvat russiskir kundar vilja hava, og á hvønn hátt ein ger business í Russlandi.

Vit funnu eisini út av, at alt ikki altíð er soleiðis, sum tað sær út til at vera. Hóast avtalar vóru gjørdar við meiri enn 10 reiðari um at koma at hitta føroyingar í Moskva á hesi framsýning, so var úrslitið, at einans 3 reiðari møttu upp til fundirnar. Tíbetur fingust 2 aðrar avtalar harafturat í lag.

4 føroyskir fiskasæljarar vóru við á básinum. Teir høvdu eisini nakrar fastar avtalar, men lættari gekk hjá teimum at fáa aðrar avtalar í lag. Fleiri russiskir fiskakeyparar vóru áhuga fyrri føroyska básinum, og komu einans á framsýningina at hitta føroyingar.

Atlantsflog fyrstu ferð í Moskva
Tað var ikki einans flestu av føroyingunum á framsýningini, ið vóru fyrstu ferð í Moskva. Flogfelag Føroya avgjørdi at skipa fyrri beinleiðis ferð við Atlantsflogi, og við á ferðini vóru sostatt eisini virkir og einstaklingar, sum ikki luttóku á føroyska landabásinum. Meginparturin av hesum vóru kundar hjá Skipafelagnum Føroyar, sum hevur flest føroysku vinnusambond í Russlandi.

Skipafelagið hevði lagt nógv fyrri at fáa beinleiðis flogfar yvir, soleiðis at føroyingar kundu uppliva russiska høvuðsstaðin. Høvuðsagenturin skipaði saman við Flogfelagnum fyrri fleiri útferðum og myndatøkum til kundar sínar.

Sjálvsagt var tað hugaligt, at so nógvir føroyingar vóru í Moskva samstundis. Góður møguleiki var fyrri netverki, og dúgliga varð netverkað. Men hetta førði við sær, at stórir trongsul var inni á føroyska básinum av fólki, sum ikki luttóku á básinum, og básumboðini høvdu úr at gera við at syrgja fyrri, at tey nógvu fólkinu ikki órógvadu fundirnar hjá rindandi luttakarunum.

Ein avtala er ikki altíð ein avtala
Eins og fyrr nevnt, so eydnaðist ikki til fulnar at fáa so nógvar avtalar í lag, sum ætlað. Tað vísti seg tíverri, at tað ikki er so lætt at fáa fastar avtalar við russar. Tú ert ongantíð vísur í, at viðkomandi møtir upp til fundin. Í hvussu so er, er neyðugt at hava eitt fast tíðspunkt, eitt fast stað og eina farteleson, ein kann ringja til.

Í Russlandi er neyðugt at vera sera tolin, tað lærdu vit longu, tá vit komu til landið og skuldu bíða nær 2 tímar at koma ígjøgnum passeftirlitið. Avtalurnar vóru viðhvørt upp í tímar seink-

aðar. Tá ein heilt hevði mist mótið, so vísti tað seg allíkvæl, at viðkomandi møtti upp til endan. Ein orsök til hetta er, at í einum stórbýi sum Moskva, tekur tað langa tíð at koma aftur og fram.

Ikki er nógv at gera við tað. Vit vóru gestir í einum fremmandum landi, og tað kundi gera tað sama, hvat vit søgdu og gjørdur. Sjálvsagt góðtóku vit pent lokalu umstøðurnar, hóast hetta kundi virka frustrerandi við hvørt.

Gullgravarar
Áðrenn vit fóru, kundu vit ikki heilt lata vera við at samanlíkna stóra føroyska fylgi við gullgravararnar á sinni. Gullgravararnir væntaðu sær nógv, vóru kanska lítið fyrirreikaðir, og finga lítið og onki burturúr.

Nógv burturúr
Menningarstovan er nøgd við úrslitið av luttøkuni á FISH 2004. Vit hava veruliga fingið eina fatan av, hvussu russiski marknaðurin hongur saman, og hvat russar leggja dent á í vinnuviðurskiptum. Serliga fyrri fiskasæljarar var ferðin væl eydnað. Teir finga til fulnar eina føling við marknaðinum og finga fyrstu sambondini í lag. Teir eru nú í ferð við at røkja hesi sambond, ið vónandi enda við sølu.

Luttakandi fyrirkur á føroyska landabásinum:
Fuglafjarðar Kommuna
Vónin
Bergfrost
Skipafelagið Føroyar
Farpack
PM-Group
Tórshavnar Skipasmiðja
Tórshavnar Havn
Vest-Pack
Poul Hansen
Tvøroyrar Havn
NAFF/Faroe Islands
Business News
Landshandilin
PRG-Export
Farex
Faroe Seafood

Til minnis um Robert Tómasson

Tann 17. mars andaðist Robert Tómasson, búsitandi í Keflavík í Íslandi.

Robert var sonur Tummas Jacobsen, í Grønuskriðu, á Skipanesi og Mathildu, sum var ættað úr Söldaafirði.

Tummas var fyrst giftur við Elsebeth Mariu, sum var ættað úr Mikladali, og við henni fekk hann 5 börn. Tá Elsebeth Maria doyði, giftist hann upp aftur við Mathildu, og tey finga 6 børn saman, fyrst eina dóttir og síðan 5 synir. Ein av teimum var Robert.

Her kann verða skoytt upp í, at Robert var pápa-beiggi Sofus Jakobsen, sum doyði um ársskiftið, og sum var umrøddur her í blaðnum.

Sum aðrir ungir dreingir fór Robert til skips blaðungur. Í 1939 fór hann við “Fugloy” hjá Jóan Jakku av Viðareiði. Tað er so heppið, at avrokningin fyri hendan túrin er goymd, og endurprenta vit hana her, og her sæst væl, hvussu smátt tað hevur verið hjá okkara fiskimonnum og teirra heimum tá í tíðini. Prísurin var upp til 30 oyru pr. kg. saltfisk, og fyri fiskin var avrokningin góð 7 oyru pr. stk. Við 1408 fiskum var avrokningin kr. 100,81. Teir tóku eisini livur, men synd er at siga, at hetta gav nóg,

nevnliga kr. 9,48 í part. Robert hevði fingið sær kr. 25 út í kontantum. Hjá reiðarinum hevði hann keypt sær útgerð fyri kr. 46,40. M.a. eina troyggju fyri kr. 12, buksur fyri kr. 11,50, og so ein pakka av Lakerol fyri 50 oyru! Ein lítill ímynd av hvat hetta vildi svarað til í dag fæst við at falda hesi tøl við 100-200. Við øðrum rokningum stóð Robert at skylda kr. 10, tá avroknað varð. Hetta var í hvussu er ikki so heilt lítið, tá kanska einki var frammanundan.

Til sammetingar við støðuna aftan á kríggið kann verða nevnt, at í 1947 var Robert við “Björn Ólafsson”, men tá vóru heilt onnur tøl. Saltfiskaprísurin var tá upp til kr. 1,75 pr.kg, og meðan inn-tøkan í 1939 var 7 oyru pr. fisk, var hon nú í 1947 kr. 1,71. Sum nógv hevði kríggið broytt uppá hesar umstøður.

Annars sigldi Robert ikki undir krígnum. Pápi hansara hevði smiðju og handalagið var gott, sum hjá nógvum í ættini. Undir krígnum var nóg mikið at gera orsakað av bretsku hersetingini, og øllum tí arbeiði, sum stóðst av henni.

Sum sagt fór Robert til skips aftan á kríggið. Umframt at sigla við “Björn Ólafsson” var hann eisini við “Iris”, “Marité”, “Keflavík”, “Energy” og “Sølvasker”.

Men at sigla við slupp gav ongar pengar. Víst var inntøkan hægri nú enn áðrenn kríggið, men prísirnir á vørum vóru eisini hægri. Skipini vóru eisini í vánaligum standi og bøtti tað heldur ikki um hugin at sigla, so sigast kann, at fyrst í 50-ununum stóð illa til í Føroyum.

Til Íslands

Fyrst í 50-unum fór ein hópur av føroyingum og harímillum nógvir fiskimenn til Íslands at arbeiða. Møguleikarnir í Íslandi vóru nógv betri enn her heima. Nógvir fóru til skips, meðan aðrir arbeiddu í landi. Tað er eingin ivi um, at hesin møguleikin hjá føroyingum at fara til Íslands at arbeiða, bjargaði mangari føroyskari familju í teimum árunum.

Í 1952 fór eisini Robert til Íslands. Fyrst fór systurin Elsebeth Maria yvir, og seinni fóru fleiri av beiggjunum aftaná.

Meðan beiggjarnir Valdimar og Tómas komu heim aftur til Føroya, var Robert verandi í Íslandi og búði har alla sína tíð. Hann gjørdist íslendskur ríkisborgari í 1962. Fyrstu tíðina arbeiddi Robert í fiski, sum so nógvir aðrir føroyingar, men í 1958 stovnsettu beiggjarnir Valdimar og Tómas ein verkstað í Keflavík, har Robert eisini fekk arbeiði.

Í 1968 fekk Robert starv á verkstaðnum hjá amerikanska hervaldi-num í Keflavík. Hetta var eisini ein rættiliga stórus verkstaður, sum rúmaði 200 bilum, og harvið var eisini nógv at gera.

Valdimar hevur greitt frá eini stuttligari søgu í hesum sambandi. Í fyrstani var Robert misnøgður við ta løn, hann fekk, sum bert var ein byrjunarløn, og hann segði hetta við Valdimar. Valdimar hevði gott samband við hervaldið, og teir avráddu, at ein “eygleiðari” skuldi fylgja við, í hvønn mun Robert var verður sína løn. Sjálvsagt mátti Robert einki vita um hetta. Vandin við hesum kundi vera tann, at hann ikki ein gang varð verður ta lønina hann

Uppgerð yvir annan tår hjá Fugloy 1939.

585h kg. vidnur toskar	nr. 1.	30	kr. 1755,00
93h "	" 2	20	" 185,00
1933h "	" 1	24	" 3579,20
24h8 "	" 2	18	" 440,52
12500 "	" 1	20	" 2560,00
2000 "	" 2	14	" 291,20
24h "	" "	22	" 52,00
23h "	" "	14	" 32,20
1000 "	" "	10	" 105,00
50 "	" "	14	" 11,20
vraking og troygning			kr. 9115,62
			" 153,44
Iastatuburin 3060 fiskur á 7,16 oyru			kr. 8962,18
			" 212,67
rannskapsins 356			kr. 8782,51
			kr. 3059,08
Alt fiskatalið er 42715 fiskur og gevur tað 7,16 oyru fyri livur.			
Iftai fyrsta tårin.			
9 tn. ifai 1			kr. 756,00
4. "	kr. 55,00		
avslutning	" 13,00		
3 tannur	" 20,00		" 150,00
			kr. 558,00
rannskapsins 396			kr. 150,10
Iftai í 21 partar gevur tað kr. 2,88 í part.			
Iftai annan tår.			
3 tn. ifai			kr. 291,00
4. "	20,00		
avslutning	15,00		
3 tannur	20,00		" 60,00
			kr. 226,00
rannskapsins 396			kr. 79,10
Iftai í 20 partar gevur tað kr. 3,95 í part.			

Soleiðis sá ein avrokning út í 1939. Kg.prísurin á tí størsta toskinum var 30 oy/kg.

fekk, og tí kundi missa starvið. Men úrslitið varð, at Robert fekk fulla løn beinanvegin! So dugna-skapurin hevur ikki for-noktað seg.

Bæði Robert og Valdimar búðu og arbeiddu í amerikanskum umhvørvi. Teir búðu millum ameriku-menn, so teir lærdu at tosa amerikanskt og tosaðu tað sum brent. Teir báðir hava havt alt gott at bera amerikamonnum og Valdimar hevur framvegis gott samband tann vegin.

Robert arbeiddi á hesum verkstaðnum til hann gavst vegna aldur. Seinastu árin var hann sjúkur, og seinastu tíð sína búði hann á røktar- og ellis-heimi í Grindavík ikki langt frá Keflavík. Her hevði hann tað gott og varð hann væl passaður av starvsfólkunum, sum tóku sær framúr væl av honum.

Familjan hjá Robert vil fegin nýta høvið at senda eina hjartaliga tøkk til øll, sum vístu honum um-sorgan. Eingin nevndur og eingin gloymdur.

Vit á FF-blaðnum vilja við virðing minnast hendan okkara landsmann. Hann var ein av mongum, sum hava verið góð um-boð fyri Føroyar í út-londum.

J.J. Jacobsen

Telefon Nr. 7

Síðu nr. 7

Klikkhvít, 22/11 1939

Keyr av: Immanuel Petersen

Robert Jacobsen

Skjarnar

NR	NAV	SISET	ARIST
12/	hø. bondant	1	-
13/	• sild nr 400	4	40
14/	• hæggun	4	-
15/	• sild nr 1525	16	50
16/	• bondant	5	-
17/	• sild nr 1691	3	40
18/	• rekkur frá Jørgensen Olsen	6	-
19/	• sild nr 11		342
20/	• sild nr 710 21		1081
21/	• sild nr 720	10	-
22/	• sild nr 720	725	-
		115 65	104 76
23/	• sild nr 720		
24/	• sild nr 720		
25/	• sild nr 720		
26/	• sild nr 720		
27/	• sild nr 720		
28/	• sild nr 720		
29/	• sild nr 720		
30/	• sild nr 720		
31/	• sild nr 720		
32/	• sild nr 720		
33/	• sild nr 720		
34/	• sild nr 720		
35/	• sild nr 720		
36/	• sild nr 720		
37/	• sild nr 720		
38/	• sild nr 720		
39/	• sild nr 720		
40/	• sild nr 720		
41/	• sild nr 720		
42/	• sild nr 720		
43/	• sild nr 720		
44/	• sild nr 720		
45/	• sild nr 720		
46/	• sild nr 720		
47/	• sild nr 720		
48/	• sild nr 720		
49/	• sild nr 720		
50/	• sild nr 720		
51/	• sild nr 720		
52/	• sild nr 720		
53/	• sild nr 720		
54/	• sild nr 720		
55/	• sild nr 720		
56/	• sild nr 720		
57/	• sild nr 720		
58/	• sild nr 720		
59/	• sild nr 720		
60/	• sild nr 720		
61/	• sild nr 720		
62/	• sild nr 720		
63/	• sild nr 720		
64/	• sild nr 720		
65/	• sild nr 720		
66/	• sild nr 720		
67/	• sild nr 720		
68/	• sild nr 720		
69/	• sild nr 720		
70/	• sild nr 720		
71/	• sild nr 720		
72/	• sild nr 720		
73/	• sild nr 720		
74/	• sild nr 720		
75/	• sild nr 720		
76/	• sild nr 720		
77/	• sild nr 720		
78/	• sild nr 720		
79/	• sild nr 720		
80/	• sild nr 720		
81/	• sild nr 720		
82/	• sild nr 720		
83/	• sild nr 720		
84/	• sild nr 720		
85/	• sild nr 720		
86/	• sild nr 720		
87/	• sild nr 720		
88/	• sild nr 720		
89/	• sild nr 720		
90/	• sild nr 720		
91/	• sild nr 720		
92/	• sild nr 720		
93/	• sild nr 720		
94/	• sild nr 720		
95/	• sild nr 720		
96/	• sild nr 720		
97/	• sild nr 720		
98/	• sild nr 720		
99/	• sild nr 720		
100/	• sild nr 720		

Hetta er kontoavritið fyri túrin. Aftaná at hava gjørt seg sjálvan út og hevað kr. 25, er skuldin kr. 10,79!

Her í Keflavík kom Róbert at liva størsta partin av sínum lívi.

Færøerne og Norge i 1000 år

Á samkomu hjá Hålogaland Avisforening hevði Óli Jacobsen framløgu um viðurskiftini millum Føroyar og Noreg gjøgnum tíðirnar. Kanska hava okkara lesarar eisini áhuga fyri hesum viðurskiftum. Óli segði m.a.

Vi er jo oprindeligt alle nordmænd, som for mere end tusind år siden flygtede fra det tyranniske styre i Norge. Så er der spørgsmålet, hvorfor nogen endte på Færøerne i stedet for at forsætte til Island, som mange andre gjorde. Ondskabsfulde tunger har antydnet, at det var de søsyge og svage, som ikke kunne fortsætte rejsen, men blev sat på land her, mens de andre fortsatte til større eventyr end de får, som fandtes på Færøerne.

I hvert fald blev Færøerne et selvstændigt land, indtil det senere blev underlagt Norge. Historien siger, at der var to høvdinge Tróndur í Gøtu og Sigmundur Brestisson, som havde hver sin politik på dette område. Tróndur var en selvstændig og magtfuld person, som gerne ville beholde sin magt og Færøernes selvstændighed. Vi har faktisk været naboer. Jeg kommer selv fra Gøtu og har boet i samme tun som Tróndur.

Sigmundur var blevet kristnet i Norge og mente, at Færøerne igen skulle blive en del af Norge. I dette forløb var det nødvendigt at få færingerne kristnet, og man måtte først få overbevist Tróndur. Kunne han blive døbt, så var slaget i hvert fald halvt vundet. Han var lidt genstridig, men da han fik valget mellem at miste hovedet og at blive døbt, viste han sig som den realist, han trods alt har vært. Han valgte livet. Og i dag er der i den færøske salmebog et vers, som han skal have skrevet, medens der ikke findes noget af Sigmundur. Helt op til vores tid har Sigmundur været betragtet

som en helt. Men nu er man begyndt at pille lidt ved glorien. Set med nutidens øjne er han vel at regne som en slags overløber, som gik en fremmed magts ærinde. Efter dette blev vi en del af det norske rige og fulgte med Norge til Danmark i 1380.

Det mest konkrete minde fra denne tid er Olavsøkan, som er vores nationalhøjtid, og som bliver holdt til minde om Kong Olav den Hellige's formsædelige død i 930 ved Stiklestad. Olavsøkan bliver holdt i Tórshavn den 28. og 29. juli.

Ved Kielerfreden i 1814, hvor Danmark måtte afstå Norge, sørgede de danske forhandlere for, dog nærmest med dokumentforfalskning, at Færøerne, Island og Grønland ikke

skulle følge med, men skulle fortsætte som en del af det danske rige.

Norgeromantikken For godt 100 år siden begyndte en politisk national vækkelse på Færøerne med oprettelsen af en selvstyrebevægelse, som ville have et selvstyrende Færøerne, dog indenfor det danske rigsfælleskab. Det var også nemt for denne bevægelse at finde mange eksempler på dansk hårdhændethed overfor færinger op igennem tidene.

Dette førte blandt andet til en romantisk følelse overfor Norge, hvor man mente, at om vi bare fortsat havde været under Norge, ville alt have været anderledes og bedre. Dette var selvfølgelig gan-

ske naivt, og i dag er der næppe nogen som tror på, at nordmænd ville have været mildere koloniherrer end danskerne.

Dette medførte dog, at Norge blev et af de mest kontroversielle emner i den færøske politiske debat i begyndelsen af det forrige århundrede. Mod sætningen til Selvstyrepartiet var Sambandspartiet med dets organ "Dimmalætting", hvor Danmark var det "allerhelligste". Bare det, at Norge blev nævnt af selvstyrepartiet eller dets folk, kunne føre til de mest rasende reaktioner, som man slet ikke kan forstå i dag.

Som et eksempel på dette kan jeg nævne, at en af de mest fremtrædende selvstyrepolitikere var Rasmus Rasmussen. Han var også den første sekretær i vores forening - et hverv han bestred i 35 år. Han var en kapacitet ud over det sædvanlige. Han skrev den første færøske roman, og han var selv lærd botaniker. Han var i stand til at diskutere på lige fod med de lærde. Han var også en af lederne på den færøske folkehøjskole.

På et folkemøde i 1912 havde han i en sætning nævnt, at Færøerne burde være "nærri Noreg", nærmere Norge. Disse to ord førte til en hidsig debat, hvor Rasmussen 6 - seks gange måtte tage til genmæle i sit parti's avis imod de angreb, han blev udsat for. I sit første genmæle siger han, "at Dimmalætting har givet ham horn og hale, og specielt det sidste", og dette var grundlaget for debatten.

Men Noregsromantikken holdt sig utroligt længe. Hovedsædet for selvstyrepolitikken var i Kirkjubø, som havde været norsk bispesæde i den katolske tid. Bonden i Kirkjubø - Jóannes Patursson - var samtidig selvstyreleder fra begyndelsen og til han døde i 1946. I Kirkjubø siges det endda, at Kong Sverre blev født her og gemt i en hule som stadigvæk kan ses.

Rasmus á Háskúlanum varð ein av okkara fremstu mentamonnum. Hann varð hunddálkaður av politiskum móttøðumonnum bert fyrri at nevna á einum fólka fundi, at vit áttu verið "nærri Noreg".

Her kan også tilføjes historien om, da den norske juraprofessor Gjelsvik i 1923 fremførte det synspunkt, at færinger skulle have mulighed for at vælge, om de ville høre til Norge eller Danmark. Hertil svarede en sambandspolitiker, Oliver Effersøe, at færinger foretrak Danmark. Hertil svarede Jóannes Patursson, at der var ikke noget ønske på Færøerne om at komme under Norge "under den samme hårdhændede politik, som Danmark for tiden håndhæver over os". Disse ord skabte en uønsket skandale, hvor nogen ville have Patursson dømt for højforræderi. Og debatten i lagtinget om denne sag varede hele fem dage.

Niels Ihlen, som var en af de norske flygtninge, som omtales senere, og som bosatte sig på Færøerne, skriver i sin bog Amatørkonsul, at da sønnen til Jóannes, Páll, havde sølvbryllup engang i 40-erne, holdt han først en tale for Norge og derefter en for sølvbruden. Det må være sjældent, at Norge har været udsat for så megen kærlighed.

Jeg kan nævne, at det officielle Norge næppe har været helt uberørt af denne stemning, som måske har givet dem nogle imperialistiske tilbøjeligheder. I hvert fald er der en interessant historie i biografien om Henrik Kaufmann, som var dansk ambassadør i USA under krigen. Det var ham, som imod den danske regerings vilje "solgte" Grønland til amerikanerne. Han fortæller fra en reception i Washington under krigen, at den daværende kronprins Olav havde foreslået, at der efter krigen skulle oprettes et nyt storrike med Norge, Island og Færøerne. Dermed kunne man også få hævn over Danmark for Norges pinlige tab af Østgrønland nogle år i forvejen. Mere skete der

dog ikke, men kronprins Olav har næppe forestillet sig andet end, at Norge skulle være ledende i denne koalition!

Flygtningene

Ordsproget siger, "at det er i nøden man lærer at kende sine venner", og dette er perioden 1940-45 et godt eksempel på, når det drejer sig om forholdene mellem vore lande. Dette er blevet beskrevet i den lige påbegyndte artikelserien i vores foreningsblad - FF-blet.

Da den norske armé måtte kapitulere i 1940 var der mange nordmænd, som flygtede til Færøerne. De rømte med kun få timers varsel, og da de var rejst, havde de, som var rejst, og dem, som var tilbage, ingen forbindelse med hinanden i de fem år, som krigen varede.

Blandt historierne i forbindelse med flugten, er der også en ganske romantisk historie. Da Ervikbrødrene bestemte sig for at sejle med "Juvel" til Færøerne, ville Kjell sejle med, men han ville giftes først. Så han gik hen til forretningen, hvor hans forlovede arbejdede og sagde: "Nu rejser vi, men vi skal giftes først". Så henvendte han sig til til præsten, som sagde, at han faktisk ikke havde lov til at gifte dem med så kort varsel. Men han ville gøre en undtagelse, for som han sagde: "krig og kærlighed bryder alle love". Så de unge mennesker blev gift, og gik straks ombord på "Juvel", og de kom ikke i brudeseng før flere dage senere, nemlig da de kom til Klaksvig.

Det kan tilføjes, at hovedpersonen i den første artikel i denne serie er Esther Støylen. Hun var niece til den kendte norske salmedigteren biskop Berent Støylen, hvis sang "Gud signi vårt fólk hvar

Jóannes Patursson varð kravdur at verða dømdur fyrri "højforræderi", tí hann ikki avvísti, at Føroyar kundu koma undir Noreg í staðin fyrri Danmark.

tað siglir og ror” er meget kendt på Færøyaner, og bliver altid sunget i kirkerne i forbindelse med mindegudstjenesterne den 1. november som er mindedag for omkomne søfolk.

Ævig vinaløg

Det, som er det mest enestående i denne forbindelse, er beretningen om de venskaber, som denne tid skabte imellem færinger og nordmænd. Her kommer vi specielt ind på forholdene mellem Ervik brødrene og deres værter. Da Juvel kom hertil i 1940 var der 25 folk ombord. Af disse var de 14 fra Ervik slægten, og deres efterkommere har stadigvæk forbindelse til deres værter efterkomme. Nogen kommer endda nu til sommer på besøg her.

Ervikkerne var fiskere, og de fiskede fortrinsvis ved Grønland efter krigen. To gange om året sejlede de til og fra Grønland, og passerte dermed Færøerne fire gange. Men hver eneste gang, de passerte, kom de ind til Klaksvik, hvor de besøgte deres venner og havde gaver med. Fra Norge medbragte de f.eks. bær som ikke fandtes på Færøerne og fra Grønland bragte de fiskevarer til deres gamle værter.

Der er specielt en af flygtningene, som jeg har været meget betaget af. Det er den daværende 75 årige Ole Solbjørg, som kom til Tórshavn først i mai 1940 med sit skib “Utvær”. Han havde to skibe tilbage i Norge, og han kunne ikke holde ud den tanken, at hans skibe skulle komme tyskerne til gode. Så han rejste tilbage til Norge i en åben båd og fik efter mange besværligheder, endda også efter en tur i fængsel, sine både til Færøerne. Denne historie kommer vort blad også til at bringe.

Der var også nordmænd som var mere konkrete i deres samarbejde. Niels Ihlen har en historie om en gutt, som på en måned havde gjort tre kusiner gravide og senere kom der en til.

Men han siger også, at der var også etableret

Tá Páll Patursson og konan hovuð silvurbrúðleyp, helt hann fyrst eina røðu fyri Noreg, áðrenn hann helt røðu fyri silvurbrúðrini.

be. Disse blev fortrinsvis bygget i Norge, og man har bygget skibe i Norge for milliarder af kroner. Disse skibe er den dag i dag grundlaget for det færøske fiskeri.

Der kan også nævnes enestående eksempler på tillid mellem de færøske redere og de norske skibsværfter. Et eksempel er rederen John Dam, en af vores store pionerer på fiskeriområdet. Det var ham, som “opfandt” havfiske efter rejer ved Grønland, og han byggede flere trawlere på Langsten's skibsværft. Da John Dam døde for et par år siden var direktøren for skibsværftet med til begravelsen, og han var en af dem, som bar kisten ud til gravstedet. Direktør Sigbjørn Aksevoll siger i en bog om John Dam, at udviklingen af det skibsbggeri, som John Dam stod for, lagde grundvolden for, at værftet fik flere ordrer fra bl.a. Danmark, Canada og Grønland. Så på værftet omtales denne periode som “Færøårene”.

Tillidsforholdet imellem dem var so godt at de havde ingen skriftlige aftaler. De stolede så meget på hinanden, at de nøjedes med mundtlige aftaler, og aftalerne blev altid overholdt fra begge sider.

Igennem de sidste 27 år har Færøerne og Norge haft gensidige fiskeriaftaler på fiskeri-området. Og her er jeg desværre nødt til at sige, at færinger ikke altid mener, at de er blevet behandlet som et nært familiemedlem af det officielle Norge. Men det skal ikke skille os i dag.

Af andet fiskerisamarbejde kan også nævnes

Hesir báðir reiðarin John Dam og skipasmiðjustjórin Sigbjørn Akselvoll hovuð eitt einastandandi samstarv. Teirra avtalar vóru altíð munnligar, og altíð vórðu tær hildnar av báðum.

Asbjørn Hildremyr kom som smádrongur úr Noregi til Føroyar 3.mai 1940 við “Disko”. Hann hevur skrivað hesa bókina um ferðina og tíðina í Føroyum. Bókin er tiskil ein góð lýsing av hesum partinum av søguni um Noreg/Føroyar undir krígunum.

Við í ferðini var eisini pápabeiggi Asbjørn, sum kallaðist Karl. Við honum vóru konan og trý børn. Konan var sjúk og doyði stutt eftir, at hon var komin til Føroyar. Karl giftist aftur við Ingrid Weihe av Selatrað, og tey fingi 3 børn saman.

Vit koma seinni at venda aftur til hesa søguna.

Nordafar i Færingehavn- en på Grønland.

Selv har jeg været i Norge adskillige gange og har besøgt landet fra Syd til Nord. Jeg har også været på Svalbard, hvor jeg var til stede ved 75 års jubilæet for Svalbards indlemmelse i Norge. Når man ser bort fra FF-Bladet var der ikke mange aviser, som dækkede denne begivenhed.

Med undtagelse af de fiskere, som flyttede til Norge under den økonomiske krise i begyndelsen af 90-erne, har der til alle tider været færinger, som er flyttet til Norge. Det er almindeligt anerkendt, at det var færinger som lærte nordmænd i Nord-

norge at fiske med trawl i det forrige århundrede. Mange færinger har fået fiskeri-undervisning i Norge. Flere af dem er endnu i Norge, hvor de har forskerstillinger på højt niveau. Og en færing Njal Djurhuus, som jobber for Frelsesarmeen, arbejder blandt hjemløse i Oslo, hvor han er meget vellidt. For dette arbejde har han fået anerkendelse fra selve den norske konge.

Som formand for de færøske fiskeres fagforening har jeg selv haft megen forbindelse med norsk fagbevægelse og specielt Norges Fiskarlag, incl. Råfisklag og Norsk Sjømansforbund.

Jeg vil slutte her. Jeg synes, at det var en god idé at I kom hit. Jeg tror, at Norge såvel som Færøyaner har brug for at blive orienteret om hinandens lande. Jeg går ud fra, at I har fået noget, som I kan bringe videre. Selv har jeg troet, at jeg vidste meget om Norge. Men det er først nu, jeg ved, at der er noget som hedder Hålogaland og det samme gælder vel de fleste færinger. Det vil jeg gerne være med til at råde bod på.

mere faste forbindelser og dermed ægteskaber. Og da Ihlen skrev sin bog i 1956 kendte han kun til et af disse ægteskaber som ikke holdt.

Norsk kirkegård

Der var også tragedier. Det førnævnte brudepars, Lisa og Kjell Ervik's første barn døde to måneder efter fødselen. Konsulatet med Niels Ihlen sørgede for at få reserveret 20 gravpladser på kirkegården, hvoraf kun 9 blev brugt. Nogle døde af sygdom og andre af krigshandlinger. Ihlen blev selv begravet her, da han døde i 1966. Jeg har lige været på kirkegården for at tage nogle billeder af gravstenene til mine kommende artikler.

Inspireret af Quisling

Jeg vil lige nævne, at på Færøerne har vi også været lidt inspireret af selveste Vidkun Quisling. Nemlig med en renteskatteordning, hvor man i stedet for at betale almindelig skat af renteindtægter, betaler en fast lille andel af renten, som begunstiger opsparing. Det siges, at denne idé stammer fra Quisling's politik medens han havde magten.

Lyttede efter “nordmanden”

Jeg vil også nævne, at vi ikke fik den færøske radio førend i 1957. Før denne tid var lyttede man efter “nordmanden”, specielt når det gjaldt vejrmeldingen, men også efter nyheder og andre programmer. Det norske bokmål ligner mye på dansk, så for færinger er der faktisk ikke nogen forskel.

Fiskerisamarbejde

På fiskerisiden har der været et ganske betydeligt samarbejde imellem færinger og nordmænd. Nordmænd har fisket meget ved Færøerne og deres skibe er kommet i færøske havne.

Op igennem tiderne har der også været mange færinger, som har fisket med norske både, og har været et efterspurgt mandsskab. I den økonomiske krise, som vi havde for 10 år siden, var der også mange fiskere som flyttede til Norge. Der blev berettet om en liten ø udenfor Ålesund, hvor en ganske stor del af indbyggerne er færinger.

Der er også færinger ombord på vore egne skibe, som fisker ved Norge, specielt på fabriks-trawlerne sokm fisker i Barentshavet.

Efter krigen var en stor del af vores fiskeflåde i meget dårlig forfatning med efterfølgende nødvendighed for, at få fiskeflåden fornyet. I slutningen af 50-erne begyndte man et nybygningsprogram af titals, måske endda op imod 100, fiskeski-

Hetta er nevndin, sum hefur fyrireikað útbúgving innan fiskireiðskap. Frá vinstri: Jógvan Norðbúð, fyrri Reiðarafelagið, Hjalmar Petersen, stjóri á trolvirkinum Vónin, Hans Andreas Dam Joensen, Mentamálaráðið, Petur Oluf Hansen, Mentamálaráðið og skrivari hjá nevndini. Jógvan Olsen, sum fyrst umboðaði FF, er fluttur til Canada og Niclas Petersen, sum tók við eftir hann, er til skips.

Trol- og nótaútbúgving komin væl áleiðis

Viðhvørt loysir tað seg hjá tingmanni at seta fram fyrispurning á tingi.

Á heysti 2002 setti Jákup Mikkelsen, lögtingsmaður, fram munnligan fyrispurning til táverandi landsstýrismann í mentamálum Annlis Bjarkhamar. Fyrispurningurin varð soljóðandi:

Hevur landsstýrismaðurin ætlanir um at taka stig til at ein trol- og nótaútbúgving verður møguleg í Føroyum

Viðmerkingarnar til fyrispurningin vóru, at sum rákið er í dag vilja flest øll fólk hava eina útbúgving.

Tað eru nógvir fyrimunir við at fáa prógv uppá tað, ein hevur lært, - bæði fyrri arbeiðstakaran og arbeiðsgevaran.

Í dag arbeiða menn á trolvirkjum sum vanligir arbeiðsmenn. Tá teir duga at handfara trol og nótir, fáa teir kanska eina lønarhækking, men teir kunnu ikki fáa nakað prógv um, at hetta er ein útbúgving.

Lættari verður at fáa fólk at stóðast á trol- og nótavirkjum, tá tey hava útlit fyri at fáa útbúgving innan yrkið, í staðin fyri at arbeiða sum vanligir arbeiðsmenn alt lívið.

Tað er eitt ynski frá vinnuni, at møguleiki verður at fáa eina handverksútbúgving innan trol- og nótayrki. Útbúgvingin kundi verið tilrættaløgd sum aðrar yrkisútbúgvingar, har trol- og nótt var eitt serfak. Lærutíðin kundi hóskandi verið umborð á trolarum, nótabátum og á trolvirkjum, soleiðis at tey læra at handfara fiskireiðskap, trol og nótir, meskar, bøta og skera trol til, gera nóttir og trol v.m.

Í Grønlandi er møguleiki at útbúgva seg sum trol- og nótamann (vod-binder). Grønlandska trol- og nótaútbúgvingin inniheldur m.a. undirvísing um, hvussu fiskireiðskapur háttar sær í sjónum, útgerð til fiskireiðskap, tilfarslæru, trol- og nótabinding, tulkning av reiðskapstekningum, faklig rokning, virkisbúskap og lóggávu innan lívfrøði og fiskivinnu.

Tað er ikki vist, at vit skulu gera júst sum onnur gera, men vit kunnu altíð læra av øðrum.

Tað er mín vón, at landsstýrismaðurin tekur stig til at skapa karmar fyri eini trol- og nótaútbúgving, soleiðis at hetta handverk fær somu útbúgvingarmøguleikar og verður á sama stóði sum aðrar handverkaraútbúgvingar.

Svarið frá Annlis Bjarkhamar, landsstýrismanni var, at hon helt hetta vera eitt gott hugskot og vildi fara víðari við málinum.

Og tað gjørdi hon eis-

ini. Ein nevnd varð sett við serkønum innan øki og er nevndin júst við at vera komin undir land við einum tilmæli á hesum økinum. Sum skilst, verður tilmælið í stóran mun í samsvar við grundgevingarnar í umrødda fyrispurningi.

Í nevndini sita umboð fyri Reiðarafelagið, Fiskimannafelagið, trolvirki og Mentamálaráðið. Fiskimannafelagið hevur verið umboðað av monnum, sum hava fyrstuhonds kunnleika til hetta øki. Teir hava skiftivís verið Jógvan Olsen og Niclas Petersen. Fundarvirksemið byrjaði 25. juni 2003, og júst í hesum døgum verður seinasta hond lögð á álitid, sum skal leggjast fyri Yrkisútbúgvingarráðið, sum so skal taka stóðu til, hvussu farast skal fram.

Vit fara ikki her at umrøða uppskotið, men fara at venda aftur til tað í komandi blað. Men vit hava skilt, at nevndin hevur arbeitt við einum uppskoti um eina yrkisútbúgving innan fiskireiðskap, har serligur dentur verður lagdur á trol- og nótt.

Verður undirtøka fyri hesum tilmæli, kann ein útbúgving byrja aftan á summarfrítíðina komandi ár.

Sum sagt verður uttan iva meiri at frætta hesum viðvíkjandi í komandi blað.

At kenna hirðan

“Eg eri hin góði hirðin, og eg kenni mínar, og mínir kenna meg”
Joh. 10,14

Flestu seyðir “líkjast” í eygunum á tí, sum lítið ella einki hevur við seyð at gera. Seyðirnir látast ikki um vón, tá ein ókend reyst rópar á teir. Tann góði seyðamaðurin kennir hvønn einstakan seyð, sjálvt í stórum fylgi. Seyðirnir kenna eisini sín seyðamann, serliga á reystini. Tað er eitt gott og satt “samband” teirra millum.

Hirðamyndina nýtti Jesus fyri at lýsa viðurskiptini millum seg, tann góða hirðan, og seyðin, børn síni.

Jesus segði: “Eg kenni mínar, og mínir kenna meg. Hetta er hitt æviga lívið, at teir kenna teg, hin eina, sanna Gud, og tann, sum tú sendi, Jesus Kristus.”

At kenna Jesus er djúpasti og týðningarmesti sannleikin í kristindóminum.

At kenna Jesus er at kenna hann sum sín frelsara, hirða og Harra.

At kenna Jesus er djúpast sæð at hava lívssamband við hann, verða bundin at honum, elska hann og verða gripin av honum soleiðis, at hann verður ... ómissandi hjá mær.”

Tann, ið ikki kennir Jesus, hevur ikki lívssamband við hann - og glatast.

“Eg kenni tykkum ikki!” segði Jesus við tær óhygnu moyggjarnar.

“Á ongum sinni havi eg kent tykkum; farið burtur frá mær, tit, ið havast við órætt” segði Jesus við tey, sum gjørt høvdu kraftargerðir og annað við navni hansara.

Sannan kunnleika til Kristus fært tú við at biðja Andan sýna tær hann í og gjøgnum Bibliuna. Eydnast tað, sært tú tann týðning, tann vannvirði, píndi og blóðugi Jesus, stungnan gjøgnum hendur og fótur, hevur fyri teg. Hann varð gjørdur til synd og sundurbrotin - tína vegna. Tær til friðar kom revsingin niður á hann.

Í neyð og í sálarkvøl rópti hann á krossinum: “Tað er fullgjørt!” - fyri teg. Tað, sum lív og deyði hansara gevur, verður tær tá dýramætari enn allur heimurin.

Tá gert tú somu roynd sum Paulus, at alt títt egna, at alt verður tap og skarn móti tí, sum er so nógv mætari: kunnleikin um Krist Jesus, harra mín.

Tá ert tú ein av seyðum hansara - sum kennir hann, elskar hann og fylgir honum.

Tá verður hann tín góði hirði.

*O, Jesus, hirði, bróðir mín,
mítt ljós, mítt lív, mín leið!
Eg beri lov og prís til tín,
tú rekur burt meg ei.*

Ms.84

AGN

**sild
kúfiskur
makrelur
høgguslökkur**

Hava dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

Skipsbygging Reparasjon

DOKKING

Kapasitet: Fartøylengde 140 m - Fartøybredde 26,5 m - Fartøydýbde 6,5 m.
Løftekapasitet: 7600 tonn - Brønn for Azimuth propeller: 7 x 4 x 2,7 m.

WESTCON's skips- og offshoreverft i Ølen

WESTCON i Ølen utfører:

- Nybygg - Ombygginger
- Dokking - Skipsreparasjoner
- Prosjektering - Konstruksjon
- Seksjonsbygging - Klassing

M/S KRÜNBORG -Bygg nr.16.

Din samarbeidspartner fra idé til levering

WESTCON

WEST CONTRACTORS AS

N-5582 Ølensvåg, Norway Tel: +47 53 77 50 00 - Fax: +47 53 77 50 01
E-mail: westcon@westcon.no - www.westcon.no

Kode: Jhansen Foto AS, Levik, 03

RUSKIÐ skal í land!

Mil-tek hevur ruskpressur í rustfríum stáli í nógvum ymiskum støddum.

Set teg í samband við okkum og fá eitt prát um, hvussu vit kunnu loysa rusktrupulleikan umborð hjá tykkum.

P/f. Esmar simonsen · 530 Fuglafjørður
Tlf. 44 44 05 - 21 88 21 · www.es.fo

Gerid bilin summarklاران við dekkum og felgum frá

DEKKSENTRINUM

Vit hava stórt úrval av felgum og dekkum til allar bilar

AEZ Ultra

AEZ Olymp

AEZ Forge A

Dezent D

Dots Imola

Enzo O

Prisdæmi:

4 stk 18" alufelgur við 225/40R18 BFGoodrich frá
4 stk 17" alufelgur við 215/45R17 Dayton D300 frá
4 stk 16" alufelgur við 205/55R16 Dayton D200 frá

kr. 11.900,-
kr. 8.930,-
kr. 7.690,-

Í samband við keyp av felguseti, bjóða vit tykkum eina sporing av bili tygara fyri einans kr. 400,-
Allir prisir eru íroknaðir MVG og áseting

DEKK SENTRIÐ

TEL 320 500

FF-blaðið

Vitja heimasíðuna
www.fiskimannafelag.fo

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísir !!

FARPACK

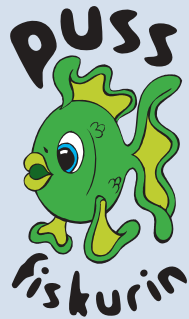
Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meiríkostnað fyrri lýsaran
Hér fært tú bestu lýsingaravtaluna - Blaðið verður stórt og sum sálpsittaríngum

Lýsingar
Tlf: 311569

Dansk-amerikanarin var heimafturkomin og reypaði óført av, hvussu stórt alt var "over there":

- Sært tú, Sørin, tá eg fari í bilin hjá mær um morgunin og koyri heilt út í mark á ogn míni, so eri eg ikki heima aftur fyrr enn um kvøldið.

- Jú, jú, segði Sørin, hatta kenni eg eisini væl til, tí sovorðnan bil havi eg einaferð átt!

Listamaðurin spurdi gallariánaran, um nakar hevði verið og spurt um listaverkini hjá honum.

"Eg havi bæði góð og ring tíðindi" svaraði áðanin. "Góðu tíðindini eru, at ein var og spurdi, um listaverkini fóru at økjast í virði, tá tú vart deyður, og tá eg segði, at tað var helst møguligt, keypti hann øll 15."

"Tað var óført", segði listamaðurin, "men hvørji eru tey ringu tíðindini?"

"Jú, sært tú, hasin, sum spurdi, var læknin hjá tær!"

Í einum faldara frá ferðavinnuni stóð at lesa:

- Rúmini í eldra endanum í hotellinum hava tíverri ikki toilett, men tey hava øll balkong, sum vendir út móti havinum!!!

Kann eg lána bilin í kvøld, pápi?

- Ikki talan um, Óli.
- Jamen, eg eri 18 ár. Eg eri nóg gamal.
- Tað kann væl vera, men tað er bilurin ikki...

Fiskimannafelagið á fundi við danska fiskimálaráðharran

Óli Jacobsen greiðir frá. Ein kann kendasti limur í ferðalagnum man vera Ritt Bjerregaard, sum eisini hevur verið ráðharrri hjá dansku fiskivinnuni. Hon lurtar við andakt!

Ráðharrin lurtar saman við sínum skrivara.

Sum kunnugt hava vit júst í hesum døgum havt vitjan av danska matvøruráðharranum Mariann Fischer Boel saman við limum í matvørunevndini hjá danska fólkinginum. Mat-

vøra umfatar eisini fisk, og tað er í samband við fiskivinnuøkið, at henda vitjanin er komin í lag.

Fremsta endamálið var at kunna seg um okkara fiskidagaskipan, men eisini

at kunna seg um fiskivinnuøkið yvirhøvur.

Vitjað hevur verið hjá nógvum, sum kunnu geva eina kunning um fiskivinnu. Og fundur hevur eisini verið saman við Føroya Fiskimannafelag. Óli Jacobsen, formaður, greiddi frá fiskivinnu- og fiskimannaviðurskiftum og harvið eisini um fiskidagaskipanina. FF hevði gjørt serligt tilfar til hetta høvið. Nevndarlimirnir fingi seinastu årsfrágreiðing felagsins saman við einum samandrætti á dansk-

um, sum meira ítøkiliga lýsir umstøðurnar hjá okkara fiskimonnum.

Limirnir tóktust at vera sera áhugaðir og spurdu nógv. Annars hava teir møguleika at lesa uppá og at koma aftur umaftur um teir framvegis hava spurningar.

Annars verður í næsta blaði samrøða við Ole Vagn Christensen, umboð fyrri javnaðarflokkin, sum er limur í matvørunevndini.

Óli Jacobsen og Mariann hava verið saman fyrr á einum sera høgum støði. Hetta var tá tey bæði í 1996 luttóku á aðalfundinum hjá ST í New York. Longu tá var greitt, at Mariann stóð í fremstu røð

í flokki hennara Venstre.

Mariann, sum er fødd í 1943, er annars ættað av Fyn, har hon er dóttir ein ostafabrikant, so tað kann ikki sigast, at hon er fødd við ár í hond! Hon hevur lisið í Belgien, og hon byrjaði í politikki í 1982, tá hon gjørdist kommunustýrslimur í Munkebo. Hon varð vald á fólking í 1990, har hon skjótt fekk álitisstørv.

Vanliga metingin er, at hon klárar seg væl sum ráðharri. Eisini er hon fryntlig og fyríkomandi. Men støðan í dansku fiskivinnuni man seta henni grá hár í høvðið.

Nú verður spennandi, hvat ið fer at koma burtur úr!

Umboðið fyrri Dansk Folkeparti saman við ríkisumboðsmanninum.

dagsins MYND

Vit hava havt so nógvar frásagnir frá Kára við Stein úr Holsteinsborg, at vit hesa ferð fara at hava eina loftmynd av býnum. Hetta kann eisini hava áhuga hjá teimum fiskimonnum, sum hava vitjað higar.